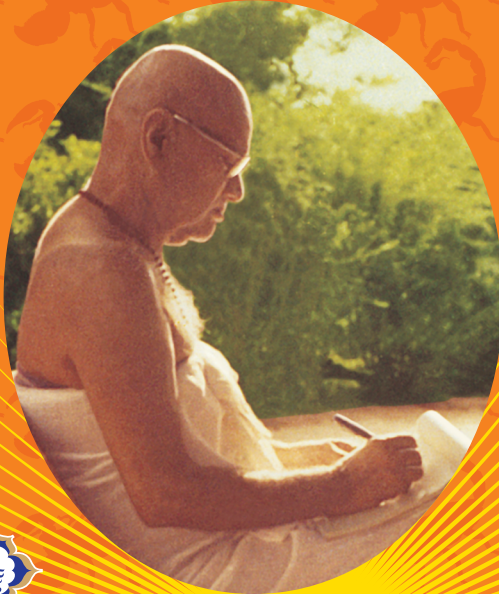

॥ हरिः ॐ ॥

कंसरनी सामे

पूज्य श्रीमोटाना पत्रो

॥ हरिःॐ ॥

केन्सरनी सामे

पूज्य श्रीमोटाना पत्रो

: संपादक :

डॉ. रमेश लड्ड

हरिःॐ आश्रम प्रकाशन, सुरत

- ❑ પ્રકાશક : ટ્રસ્ટીમંડળ,
હરિ:ૐ આશ્રમ, સ્થાપના વર્ષ ૧૯૫૬
કુરુક્ષેત્ર મહાદેવના મંદિરની બાજુમાં,
જહાંગીરપુરા, રાંદેર, સુરત-૩૯૫ ૦૦૫.
ફોન : (૦૨૬૧) ૨૭૬૫૫૬૪
- © હરિ:ૐ આશ્રમ, સુરત - નડિયાદ.
- ❑ ચોથી આવૃત્તિ : તા. ૬-૨-૨૦૦૩ (વસંતપંચમી)
પ્રત : ૧૦૦૦
પાંચમી આવૃત્તિ : તા. ૨૩-૭-૨૦૦૯
પ્રત : ૨૦૦૦
- ❑ પૃષ્ઠ : ૮ + ૬૪ = ૭૨
- ❑ કિંમત : પાંચ રૂપિયા (રાહત દરે)
- ❑ પ્રાપ્તિસ્થાન :
હરિ:ૐ આશ્રમ, સુરત-૩૯૫ ૦૦૫
હરિ:ૐ આશ્રમ, નડિયાદ-૩૮૭ ૦૦૧
- ❑ મુદ્રણશુદ્ધિ : જયંતીભાઈ જાની ફોન : (૦૭૯) ૨૬૬૧૨૭૨૮
- ❑ ડિઝાઇનર : મયૂર જાની
બી/૮, રીપલ એપાર્ટમેન્ટ, નારાયણનગર,
પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૭. મો. : ૯૪૨૮૪૦૪૪૪૩
- ❑ ટાઇપસેટિંગ : અર્થ કોમ્પ્યુટર,
૨૦૩, મૌર્ય કોમ્પ્લેક્સ, સી. યુ. શાહ કોલેજ સામે,
ઈન્કમટેક્સ, અમદાવાદ-૧૪, ફોન : (૦૭૯) ૨૭૫૪૩૬૯૯
- ❑ મુદ્રક : સાહિત્ય મુદ્રણાલય પ્રા. લિ.
સિટી મિલ કંપાઉડ, કાંકરિયા રોડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૨૨
ફોન : (૦૭૯) ૨૫૪૬૯૧૦૧

॥ હરિ:ૐ ॥

સમર્પણાંજલિ

(પાંચમી આવૃત્તિ)

પરમ પૂજ્ય શ્રીમોટાના સને ૧૯૭૬માં દેહત્યાગ બાદ એટલે કે જે સ્વજનોએ શ્રીમોટાને ચર્મચક્ષુથી નિહાળ્યાં નથી એવાં સ્વજનોનું વર્તુળ સતત વધી રહ્યું છે. સુરત જિલ્લાના ચલથાણ ગામના નિવાસી શ્રી ત્રિભોવનદાસ કાળીદાસ જોષીના વિશાળ પરિવારનો આ સ્વજન વર્તુળમાં સમાવેશ થાય છે. એ સમગ્ર પરિવાર આશ્રમની કોઈ પણ કામગીરીમાં મદદરૂપ બને છે. છેલ્લી રેલસંકટની વેળાએ તો એમનો સહયોગ અવિસ્મરણીય રહ્યો હતો. આવા પરિવારના હાલ અમદાવાદ સ્થિત એવાં -

શ્રી ઈચ્છાશંકર ત્રિભોવનદાસ જોષી

અને

શ્રીમતી કિરણબહેન ઈચ્છાશંકર જોષીને

તેમ જ તેમના પરિવારને

પૂજ્ય શ્રીમોટાના સાહિત્યમાંથી સંકલિત

‘કેન્સરની સામે’

પુસ્તકની આ પાંચમી આવૃત્તિ સમર્પિત કરતાં

અમે આનંદની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

તા. ૨૩-૭-૨૦૦૯

પૂજ્ય શ્રીમોટાનો દેહત્યાગ દિન

ટ્રસ્ટીમંડળ,

હરિ:ૐ આશ્રમ, સુરત

॥ हरिःॐ ॥

निवेदन

(त्रीञ्च आवृत्ति)

आ पुस्तकनी बीञ्च आवृत्तिनी बधी नकलो वेयाई जतां
आ त्रीञ्च आवृत्ति प्रकाशित करतां आनंद अनुभववीअे छीअे.

पूज्य श्रीमोटाअे १८५५ थी १८५७ दरमियान केन्सरना
रोगमां सपडायेला अेक मित्रने लभेला पत्रोमांथी महत्त्वना
पत्रोनुं संपादन श्री रमेशभाई लट्टे 'केन्सरनी सामे' पुस्तक
द्वारा कर्तुं ते बढल तेमना आभारी छीअे.

आ पुस्तिकानी मुद्रणशुद्धिनुं कार्य श्री जयंतीभाई जनीअे
भूब भंतथी अने थीवटथी करी आपवामां दिल्नो सडकार
आप्यो छे ते बढल तेमना आभारी छीअे.

आ पुस्तकना टाईटलनी आकर्षक डिजाईन तथा तेनी
पॉजिटिव करी आपवा बढल श्री.तुषार पटेलनो, आ पुस्तकनुं
आवरण यार रंगमां छापी आपनार साहित्य मुद्रणालयना
नियामक श्री श्रेयसभाई पंड्यानो अमे हृदयपूर्वक आभार
मानीअे छीअे.

आ नानकडी पुस्तिकामांथी जवलेण रोगनो छिंमतथी अने
श्रद्धाथी सामनो करवानी प्रेरणा मणे छे अे मूल्य घणुं छे.

ट्रस्टीमंडण,

ता. १५-८-२००२

हरिःॐ आश्रम, सुरत

॥ હરિ:ૐ ॥

નિવેદન (પાંચમી આવૃત્તિ)

પૂજ્ય શ્રીમોટાના સ્વજન અને સાધક સાથીદાર એવા શ્રી વજુભાઈ જાનીને કોઈ પૂર્વકર્મના અનુસંધાને કેન્સરનો વ્યાધિ થયો હતો. આ રોગનો સમયગાળો કષ્ટદાયક હોય છે અને જે તે દર્દીને અને એના પરિવારને અનેકવિધ વિરોધી પરિબળોનો સામનો કરવો પડતો હોય છે.

કરુણાસાગર પૂજ્ય શ્રીમોટાએ સાથી મિત્ર શ્રી વજુભાઈ અને તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી જયાબહેન સાથે જે પત્રવ્યવહાર કર્યો હતો, એ એમના માટે ઉપકારક બન્યો હતો. હવે તો એ એક જાહેર સત્ય છે કે પૂજ્યશ્રીનો શબ્દ ભલે કોઈ એક સ્વજનને સંબોધીને લખાયો હોય, પરંતુ તે શબ્દનું સ્પર્શવર્તુળ ઘણું વિશાળ હોય છે. કેન્સરની બીમારી બાબતમાં લખાયેલા આ પત્રો સંપાદિત થઈ પ્રકાશિત થતાં સ્વજનોમાં તે ઠીક ઠીક આવકાર પામેલ છે.

‘કેન્સરની સામે’ની આ પાંચમી આવૃત્તિનું પ્રકાશન કરી સ્વજનોને તે ઉપલબ્ધ કરાવતાં અમો ધન્યતાની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

આ પુસ્તકની મુદ્રણશુદ્ધિનું કાર્ય પૂરા સદ્ભાવથી અને ચોકસાઈપૂર્વક શ્રી જયંતીભાઈ જાનીએ કરી આપ્યું છે. ટાઈટલ ડિઝાઈનનું કાર્ય શ્રી મયૂરભાઈ જાનીએ કરી આપ્યું છે. આ પુસ્તકને સદ્ભાવથી છાપી આપવાનું કાર્ય સાહિત્ય મુદ્રણાલયના શ્રી શ્રેયસભાઈ વિષ્ણુભાઈ પંડ્યાએ કરી આપ્યું છે. પૂજ્ય શ્રીમોટા પરત્વેના ભક્તિભાવથી પ્રેરાઈને આ સર્વેએ આ પ્રકાશનમાં આપેલા સહકાર બદલ, તે સૌના અમો ખૂબ ખૂબ આભારી છીએ.

આશા છે કે સ્વજનો આ પ્રકાશનને આવકારશે.

તા. ૨૩-૭-૨૦૦૯

પૂજ્ય શ્રીમોટાનો દેહવિલય દિન

ટ્રસ્ટીમંડળ,

હરિ:ૐ આશ્રમ, સુરત

નિરાંતે ઊંઘો શું !

ક્યાંક વહેલું ગાડીએ જવાનું હોય છે, તો આપણે કેટકેટલાં વહેલાં ઊઠવાનું કરીએ છીએ ? જે તે બધું ઝટ પરવારવાનું કરી લઈએ છીએ, કિંતુ આ મહામુસાફરી તો નિશ્ચિત જ છે, તેમ છતાં મહા આશ્ચર્યમાનું આશ્ચર્ય તો એ છે કે કોઈ પણ તેને કાજે તૈયારી કરતું જણાતું નથી ?

‘જીવન સોપાન’, બી.આ; પૃ. ૧૩૧.

શ્રીમોટા

નોટિસ કેં વિના, કેવી જિંદગી ખસતી જતી !
કોઈનેય તોય ના ભાન એનું સૂહેજેય થાય છે.

‘શ્રદ્ધા’, પ્ર.આ; પૃ. ૨૧૬

શ્રીમોટા

કેન્સરની સામે

□

પૂજ્ય શ્રીમોટા

‘હું સર્વત્ર વિઘ્માન છું’

-શ્રીમોટા

‘જીવનદર્શન’, ૧૦મી આ., પૃ. ૩૮૨

॥ હરિ:ૐ ॥

એક જ આરો

પ્રિય બહેન,

હરિસ્મરણ કર્યા વિના બીજો કોઈ આરો નથી. તેના વિના બીજા કશાથી શાંતિ મળી શકનાર નથી. કોઈ બીજું આપણને શાંતિ આપી શકે તેમ નથી.

કેન્સરનો હાઉ !

પ્રિય ભાઈ,

બધી હકીકત જાણી રાજી થયો છું. અહીં પણ કેન્સરનું એક institute છે. ત્યાં પણ તપાસ કરાવેલી અને જાતે પણ પૂછેલું.

કેન્સરના હાઉથી આપણે ભડકવાની મુદ્દલે જરૂર ના હોય. હરિસ્મરણમાં જીવતા થવા કાજેનો આ એક પ્રેરણાત્મક હરિકૃપાનો ધક્કો છે. બંને જણ હરિસ્મરણ કર્યા કરજો.

શરીર

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

હવે આપણે જેટલું બને તેટલું હરિસ્મરણમાં જીવવાનું છે. જેટલું થાય તેટલું કર્યા કર અને પ્રાર્થના પણ કરવી.

શરીર મિથ્યા નથી. શરીરની જરૂર વિકાસના કાર્ય માટે અનિવાર્ય.

હું તો મારી મેળે જે શક્ય હોય તે એની કૃપાથી કરું છું. મારા ઉપર તમને બંનેને હજી ભરોંસો, શ્રદ્ધા અને પ્રેમ

પ્રગટેલાં નથી તેની પૂરેપૂરી ખબર છે, પણ તેની સાથે મારે કશી લેવાદેવા ન હોય.

સદાય સ્મરણમાં જીવતા રહો એવી પ્રાર્થના છે.

પ્રેરણાત્મક ધક્કો

પ્રિય ભાઈ,

આવો રોગ થવાથી શરીર હવે નહિ રહે અને આવો રોગ થવાથી હવે શરીરમાં હળવું લાગે છે તેથી શરીર રહેશે- એમ બંને રીતનું માનવું અયોગ્ય છે. કેન્સરનો રોગ ખરાબ ગણાય છે. એનો યોગ્ય પરિણામદાયક ઈલાજ હજી શોધાયો નથી. માટે આપણે ચેતવું તે યોગ્ય ગણાય. આના જેવો પ્રેરણાત્મક ધક્કો બીજો કયો હોઈ શકે ? હવે તો શરીર જવાનું હોય કે ન હોય તોપણ બિલકુલ શોક જ થાય નહિ એવી પાકી જીવતી તૈયારી કરવી જોઈએ.

ખરું જીવન તો તે પછીની દશાનું જ ગણાય છે, અને તે હરિસ્મરણમાં નિષ્ઠાપૂર્વકની પ્રેમભક્તિ-લગની પ્રગટ્યા વિના કદી શક્ય નથી.

તમારી પત્ની જ્યાં પણ સ્મરણ કર્યા કરે-પ્રાર્થના કરે. આપણો સંબંધ માત્ર એક શરીરને કારણે છે તેવું તો કશું નથી, તેમ છતાં પાછું શરીર મિથ્યા છે એમ પણ નથી.

શરીરનું મહત્ત્વ વિકાસના દરજ્જામાં ઘણું છે. તેથી બચતું હોય ત્યાં સુધી શરીરને બચાવવું યોગ્ય પણ છે. હરિસ્મરણમાં નશાથી ચક્ર્યૂર થવાય તો જ ઉત્તમ.

શરીર એટલે જીવન નહિ

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

ભાઈને માલૂમ થાય કે બીજું ગમે તેમ થાય, પરંતુ જિજીવિષાની ભાવનાને જરા પણ મોળી પડવા ન દઈશ. જીવનની હારમાળા અનંત છે. જીવન અટકતું નથી. તે તૂટક નથી. શરીર એ જીવન નથી. જીવનની અનંતતાના અનુભવને માટે શરીર જરૂરનું છે, અને તેથી શરીરનું મહત્ત્વ ઘણું છે. તેથી શરીરને ટકાવવાને માટે પ્રાચીન ઋષિમુનિઓએ જુદી જુદી વિદ્યાનો અભ્યાસ પણ કર્યો, અને શરીર કેમ કરીને ટકે તેવી હઠયોગની સાધનાની પણ તેઓએ શોધ કરી.

આપણા માટે આ બધું હાલ પૂરતું શક્ય નથી, એટલે શરીરને માટે બીજું કંઈ કશું કરવાને આપણી લાચારી છે. આપણે પ્રાર્થનાભાવે એની જિજીવિષાની ભાવનાને વિશેષ ને વિશેષ ઉત્તેજિત કર્યા કરવી.

જીવનની પાછળ પણ કશુંક છે અને આગળ પણ કશુંક છે. હાલ જીવીએ છીએ તેટલું જ માત્ર જીવન છે, અને તેની આગળ પણ કશું ન હતું અને પાછળ પણ કશું નથી, એવા જે વિચાર છે તે અનુભવના નથી. જમીનમાં બી વવાય છે ત્યાર પછી તેમાંથી જીવન ફૂટે છે, પરંતુ બીજનું પણ પહેલાં જીવન હતું. જે કંઈ નજરે પડે છે તેની આગળનું અને પાછળનું કંઈક ને કંઈક હોય છે.

એટલે મારું કહેવાનું તાત્પર્ય એ છે કે શરીર એ માત્ર કંઈ જીવન નથી. તેથી શરીરની ઝાઝી હાયવોય કરવાની ન

હોય. માનવીએ જો કંઈ કશી ચિંતા કરવાની હોય તો જીવનની કરવાની હોય.

આપણા હાથમાં શું ?

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

હવે તો જેમાં છીએ તેમાં કેમ કરીને શાંતિ-પ્રસન્નતામાં રહેવાય અને હરિસ્મરણ થયાં કરે તે જ આપણી તો યોગ્ય સ્થિતિ ગણાય. વિકાસ કાજે શરીર મોટી હકીકત છે. શરીર મિથ્યા નથી, તેમ છતાં જવાનું હોય તો એને રોકી તો શકતા નથી. તેથી તે કાજે શોક ન થાય એવી સ્થિતિ કેળવી લેવાય તે તો પ્રભુકૃપાથી આપણા હાથમાં હોઈ શકે છે. હરિસ્મરણ થઈ શકવાનું કંઈ અશક્ય નથી. બંને જણ તે કાજે ઉત્સાહ પ્રગટાવી પ્રગટાવી પરસ્પરને ચેતાવી ચેતાવી તેમાં પરોવાઈ રહેવાને મથ્યાં કરશોજી.

રેઝ (Rays)ને લીધે શરીરની દશા વધુ મંદ પ્રગટે છે અને પછી ઠીક થાય છે એમ બધાંનું કહેવું છે, તો બે મહિના પૂરા થવાને વાર પણ શી છે ? તા. ૧૬-૬-૧૫૬થી તો શરૂ થયા છે, આમ એક મહિનો તો થવા આવ્યો છે. બાકીનો મહિનો જોત જોતામાં જતો રહેવાનો છે.

પ્રાર્થના અને ઉપચાર

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

હૃદયથી હૃદયની આર્તતાથી આર્દ્રતાથી પ્રાર્થના થઈ હોય તો ઘણું શક્ય બને છે.

મારી પ્રાર્થનાથી આમ બનશે જ એવું કહેવું તે નર્ચુ અજ્ઞાન ગણાય. મેં તેમ કહ્યું નથી. હું તો પ્રાર્થના કરવામાં માનું છું અને તેમ કરું છું. પ્રાર્થના કરવી નહિ એવો હુકમ પણ થયેલો, પણ તે કંઈ થોડું જ રહેવાયું રહેવાય છે ? કોઈકના કાગળમાં મેં લખેલ પણ છે.

તમને Third grade કેન્સર છે અને મેલીગનન્ટ ટાઈપનું છે એમ જાણવા મળ્યું તે વેળાથી જે શક્ય હોય તે ઉપાય તો લેવા જ ઘટેને ? જેઓ સંપૂર્ણ હરિમાં હળીભળી ગયેલા છે તેવા શ્રીરામકૃષ્ણ પરમહંસ અને શ્રીરમણ મહર્ષિ જેવા પણ દવા કરાવવાનું કહેતા. તેમણે તેમ કરેલું છે. આપણે તો કાયરતાથી પાછા ભાગેલા હતા. તેમાં કંઈ આપણું પરાક્રમ ન હતું. તે હોત તો તો રાજી થવાપણું હતું. મને કશું ખોટું લાગ્યું જ નથી અને લાગે કોનાથી ? ઊલટું જ્યારે તારા શરીરને અશક્તિ વધારે લાગે છે તેમ જાણ્યું ત્યારથી જાણે એકાદવાર તને મળી જાઉં એમ થાય છે.

શરીરની ચિંતા ?

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

કાગળમાંની હકીકત ઉપરથી તો શરીરની હાલત સુધરતી ન ગણાય. અને ભાઈ લખે છે કે ‘પહેલાં કરતાં તબિયત મને સુધારા ઊપર લાગે છે એ શરીર જ કહી આપે છે.’ આ હકીકત મને સમજાતી નથી. આપણને ચિંતા જેવું તો કશું જ ન હોય તે વાત સાવ સાચી છે. ચિંતા શેની હોય કે થાય ? શરીરની ચિંતા કરવી એ તો વ્યર્થ ગણાય. એની ચિંતા કર્યે તો ઊલટું દુઃખ વધે

અને એની ચિંતા કર્યે તે ટકે કે જાય એવું થોડું જ બની શકે છે ? માટે હવે તો હરિસ્મરણ ઉપર જ વિશેષ મહત્ત્વ લગાડવાનું રહે છે. એ રહે તો બસ, બીજા કશાની જરૂર જ નથી રહેતી. બાકી તો જે થવાનું હોય તે થયા કરે છે. હરિ સરખો ધણી છે. એની કૃપા તો શુભઅશુભ બંનેમાં સમાયેલી છે.

બહેનને માલૂમ થાય કે તારે કોઈ વાતે ગભરાઈ જવાનું કશું જ કારણ નથી. ચિંતા તો કરવી જ નહિ, અને ચિંતા થાય ત્યારે ભાવથી હરિને પોકારવો અને એનું સ્મરણ કરવું એ ઉપાય ઉત્તમ ગણાય. માટે હરિસ્મરણ કરતાં કરતાં શાંતિ આનંદમાં રહેવાનું છે. એ જ ઈલાજ છે. હિંમત પૂરી દાખવવાની છે.

હરિસ્મરણ કર્યાં કરશો. હરિસ્મરણ રહેશે તો બસ છે.

પ્રાર્થનાનું હાઈ

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

જત ગઈ કાલથી તારા વિચાર વારંવાર આવ્યા કરે છે, તેમ તેમ તે તે સ્મરણને પ્રેમભક્તિભાવે પ્રાર્થનાથી પ્રભુના ચરણકમળમાં સમર્પણ કર્યાં કરું છું.

મારી પ્રાર્થનાથી શરીર ટકશે જ એમ માનવાને લાલસા રાખવાનું કોઈને પણ કારણ ન હોય. તેમ થાય તો પ્રાર્થનાનું મહત્ત્વ કંઈ વિશેષ નથી, અને તેમ ન થાય તો તેનું મહત્ત્વ કંઈ ઘટી જતું હોતું નથી. પ્રાર્થનાનો વિષય શરીર નિમિત્તે ભલે ઉદ્ભવે, પણ તે તો કેટલુંય આવરી લઈ શકતો હોય છે. પ્રાર્થના આપણે બધાં જ કરી શકીએ છીએ.

જો સાચા અંતરના ઊંડાણના ભાવથી એકાગ્રતા અને કેંદ્રિતતાથી પ્રાર્થના થાય તો તે શક્તિ છે એવો મારો પ્રભુકૃપાથી અનુભવ છે. આપણને કંઈક અમૂઝણ થાય, શોક દિલગીરી થાય, મુશ્કેલી થાય કે એવું થાય ત્યારે પ્રાર્થનાનો આશરો લઈ શકાય. અલબત્ત, એમાં જેને શ્રદ્ધાવિશ્વાસ હોય તેવાને તે પ્રેરણાત્મક નીવડી શકે, અને બાકીના તો કરે જ શેના ?

મુક્તાત્માની અહેતુક પ્રીતિ

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

મારે માટે તને હૈયાની લાગણી નથી તેટલું જ નહિ, પરંતુ અન્યથાવૃત્તિઓ પણ છે જ. તેં આ જીવને ઘણો ભાંડેલો છે અને એના ફોટાને તેં ઊંધા ટીંગાવેલા છે અને તેમ મારા દેખતાં કહેલું છે. જોકે તેમ કરવામાં મનનો ઘૂપો હેતુ હતો. આ બધું જ જાણવા છતાં તમારા બંને ઉપર મને કદી અન્યથાપણું પ્રગટ્યું નથી કે નથી તમારો સંબંધ મૂકી દીધો. તમે તો ઘણીવાર આ જીવને તરછોડ્યો છે. અવગણના પણ કરી છે, તેમ છતાં તમે તો મારાં દિલનાં જ સ્વજન છો અને રહેવાનાં છો.

મારી પ્રાર્થનાથી તમારા શરીરને સારું થતું જાય છે એમ માનવાથી કરી તમારાં શ્રદ્ધા, ભક્તિ વધે તો તે ઉત્તમ છે. બાકી Third grade Malignant ટાઈપનું કેન્સર હોય તેને માટે તે યોગ્ય થાય એવી શક્યતા અંગે જે તે બધા ના પાડે છે. બધે જ્યાં ત્યાં પૂછી જોયેલું છે, પણ તેથી કંઈ આપણે થોડું જ બેસી રહેવાનું હોય ? આપણાથી બને તે શક્ય ઉપાય તો કરતાં જ રહેવું.

સંગ્રામ એ તો જીવનનો મોટામાં મોટો ધર્મ છે. જે આડે આવતું હોય તેની સામે તો અંતરના ઘણા પરાક્રમથી સંગ્રામ કર્યા જ કરવાનો હોય. તેથી આમ જ થવાનું હોય તોપણ તેને કેમ ફેરવી શકાય નહિ ? મતલબ કે ફેરવી શકાય એવી અંતરની ભાવના જીવતી કરી કરીને એ હરિને ચરણકમળે પ્રાર્થના કર્યા કરવાની રહે છે. અને પ્રાર્થનામાં માત્ર શરીર જ હોય છે તેવું કંઈ જ નથી. એની સમગ્રતા અને સળંગતા પણ હોય છે.

તમારા શરીરને સારું થતું આવે છે તેથી હમણાં રાજી થવાનું નથી, એવું સારું નરસું ચાલ્યા જ કરે છે. કઈ વખતે કોલેપ્સ થઈ બેસે તે કહેવાય નહિ. એકવાર સંપૂર્ણ સાજા થઈ જાવ પછી તો તમારે મારા સાથે સાચા ભક્ત બની જવું.

દુર્લભ દેહ

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

શરીરને હું તો ઘણું ઘણું મહત્ત્વ આપું છું. ચેતનના અનુભવ કાજે શરીર મહત્ત્વનું છે. માનવશરીર વિના તેવો અનુભવ શક્ય નથી. અને જે આદર્શની ટોચે પહોંચવું છે તે શિખરે શરીર વિના, શરીરના આધાર વિના ચઢી શકાવું શક્ય પણ નથી. માનવીપણાંના આવાં કેટલાંય શરીર-અસંખ્ય શરીર-ખોળિયાં ખોયાં પછીથી પ્રભુથી-પ્રભુની કૃપાથી કોઈક જ માનવજન્મવાળા શરીરધારી જીવથી એને-પ્રભુને ખોજવાનું બની શકે છે, તેમાંય એવી ખોજ કરવાવાળામાં ભાગ્યે જ કોઈકને સાચી ધગધગતી તમન્ના વળગેલી હોય છે. એવી

તમન્નાવાળામાંથી કોઈક એને અનુભવી શકે છે. તેથી આવું માનવી શરીર દુર્લભ ગણેલું છે. તે માટે એનું જતન કરવું જરૂરી છે. તેથી શરીર ટકતું હોય અને ન ટકતું હોય તોપણ એ વહાલાના કૃપાબળને નોતરવા સદાય આ જીવ તો ઉદ્યત રહેતો હોય છે.

જોકે આજ કે કાલ શરીરને જવાપણું તો રહેલું છે તે હકીકત છે, તેમ છતાં તે સાથે સાથે શરીરની પણ સળંગતા અને સમગ્રતા એકધારી કદી તૂટી જતી નથી હોતી. અને તેથી તો શરીરનો ફરી જન્મ થવો શક્ય હોય છે. તેથી મને તો શ્રીહરિની પ્રાર્થનામાં અનંત શક્યતા રહેલી અનુભવાય છે. માટે એનો આશરો કદી આ જીવ તો છોડી શકતો જ નથી. તારે અને તારી પત્નીએ સતત હરિસ્મરણ થતું રહે તેમ વર્તવાનું છે.

હરિને ન ભૂલશો, એટલું મારું કહ્યું કરવા વિનંતી છે. જો એટલું ખરેખરા જિગરથી થયું તો બાકીનું તો હરિ સંભાળી લેશે તે જાણશોજી.

બધે જ પ્રભુકૃપા

પ્રિય ભાઈ,

તમને ચારેક મહિનાને માટે તો રોજ ૩-૪ કલાક ઓફિસમાં બેસીને કામ કરવાની સગવડ મળી છે તે ઘણી ઉત્તમ વ્યવસ્થા થઈ. આવી સરળતા મળે છે તે કંઈ માત્ર આપણા મિલનસાર સ્વભાવને કારણે જ મળે છે તેવું કશું નથી, તથા બીજા કોઈની સહાનુભૂતિને કારણે તેમ બને છે, તેવું પણ નથી. પરંતુ એ તો જે છે તે છે. એને ઓળખીને, સમજીને એની હૃદયપૂર્વક કદર

કરીને ઉમળકાથી રસપૂર્વક એનામાં એક ભાવે મળવા, ગળવા સતત જાગૃતિપૂર્વકનો, જ્ઞાનભક્તિપૂર્વકનો પ્રયત્ન કરતાં રહીએ તો એ કૃપા જીવનમાં ઘણું ઘણું ફળાવી શકે.

ઘણી અશક્તિ આવી ગઈ અને તેથી ઊભાં ઊભાં બેભાન થઈ ગયા, અને ઘણી પછાડ ખાધી અને પથ્થરની ઉપર પડ્યા તેમ છતાં કશું ગંભીરપણે વાગ્યું નથી, તે કંઈ જેવી તેવી કૃપા નથી. જ્યાં ને ત્યાં કૃપાનો અનુભવ કરતાં રહેવું અને આ કૃપા થઈ એવું જો હૃદયથી લાગ્યાં કર્યું તો એનામાં આપણું મન જરૂર પરોવાશે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

તમારા શરીરની હકીકત જાણી છે. રોગ અને શત્રુ રાતે વધે એવી એક કહેવત છે. તે કેટલેક અંશે સાચું પણ છે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

હરિસ્મરણ કર્યા કરજો. એનું ધ્યાન ભાન જીવનના રોજિંદા કાર્યક્રમમાં પ્રગટતું રહે તો જીવન પ્રગટી શકે.

તમે તમારે પ્રભુકૃપાથી એના સ્મરણ-પ્રાર્થનામાં રાચતાં થજો.

બીજું, જ્યારે જ્યારે કેન્સરનું યાદ આવે ત્યારે ત્યારે પ્રાર્થના કર્યા કરજો.

બંનેમાં સુમેળ સદ્ભાવ પ્રગટે એવી કૃપા કરજો.

તમારાં દિલમાં પ્રેમભક્તિભાવથી 'મોટા'ને પ્રગટાવતાં રહેજો. વધારે તો શું લખું ?

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

કેન્સર એ ઘણો ખરાબ રોગ. એ જેને થયો હોય તેને મટવો દુર્લભ. જો મટે કે ઠીક થતું જણાય અથવા વેદના ન થાય અને અસહ્ય દશા ન થાય તો તે પ્રભુકૃપા સમજવી.

રોગ આવેલો છે ચેતાવવા-જગાડવા. જે કંઈ કશાથી કરીને આપણે ઊંઘમાંથી જાગતા જ ન હતા તેને હલાવી હલાવી જગાડવા કાજે તે આવેલો છે. માટે હવે જાગી જાગીને જીવવાનું છે. એનું સ્મરણ કર્યા કરજો.

દરદ તો શરીરને લાગ્યું છે. માટે હિંમત રાખીને રોદણાં રડવાં મૂકીને જે તે કરે.

પૂજ્ય મામાના શરીરને માટે પ્રભુકૃપાથી જે શક્ય બન્યું-મરણ આવતું પણ અટકાવી શકાવાયું. (જોકે બધાંની બાબતમાં તેમ જ થવું શક્ય ન પણ હોય) તે હકીકત એટલી બધી દીવા જેવી છે કે મને તેથી હરિનામાં ઘણો ઘણો આત્મવિશ્વાસ પ્રગટી ગયો છે. તમારે માટે પણ પ્રાર્થના ચાલુ છે. પ્રત્યેક સાત્ત્વિક વિચારનું પરિણામ છે. એ ફળવો જ જોઈએ, પણ સામે બાજુથી એવો પ્રેમભક્તિપૂર્વક હૃદયનો ઉમળકાભેર સહકાર મળતો હોતો નથી.

અહીં પણ એક ભાઈએ મને કુંભકોણમ્માં લખેલું કે ‘મોટા, તમારા નડિયાદ આવતાં પહેલાં અમારું કામ સિદ્ધ થઈ જવું જ જોઈએ.’ હું તો જેમાં તેમાં પ્રાર્થનામાં માનું છું. એટલે તે ભાઈને કાજે પણ પ્રાર્થના કર્યા કરું છું. પ્રભુકૃપા તો તે કાર્ય મારા અહીં આવતાં પહેલાં એની કૃપાથી ફળવાનું હોય તો ફળી પણ શકે એવી શક્યતા પણ હોય. આમ, એની

કૃપાશક્તિનાં બળ અને તેનાં પરિણામના કેટલાય બધા પ્રસંગો આ જીવના જીવનમાં પ્રગટેલા બની રહેલા છે કે જેમાંના કેટલાક જૂજ પ્રસંગો માત્ર મેં લખ્યા છે.

પ્રભુપંથે યૌવન જ

વહાલા ભાઈ,

શરીરની અશક્તિ વધારે ચાલતી જાય છે. તે સારું લક્ષણ નથી. શરીર તો આજ કે કાલ જવાનું છે તે નક્કી, અને આપણે તો જુવાન છીએ અને ભગવાનને પંથે વળેલા છીએ તો પછી આપણને હવે ભય શેનો ? મૃત્યુ એ તો નિશ્ચિત હકીકત છે. માટે આપણે તો હવે એકધારું હરિસ્મરણ કર્યા કરવું. અને સૌથી સમર્થ એનો આશરો છે. માટે હવે તો એનું જ શરણું સ્વીકારીને કૃપા કરીને હરિસ્મરણને વધારે ને વધારે મહત્ત્વ આપતા થજો.

આપણો ધર્મ

પ્રિય બહેન,

હરિસ્મરણ કર્યા કરવું. આપણે આપણો ધર્મ બજાવ્યા કરવો. સામો પક્ષ આપણા ઉપર ભાવ રાખે છે કે નહિ તે જોવાનું કામ આપણું નથી.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

કાચી ડુંગળી રોજ અધોળ અધોળ સવારસાંજ લેતાં રહેજો. કેન્સરનો રોગ સુધારવામાં તે મદદ કરનારી છે.

હરિસ્મરણ ઘણું કર્યાં કરશો. એમાં ત્રૂટક ન પડે તેટલી જાગૃતિ અને સાવચેતી હવે તો આપણે રાખવી જ રહી. હવે કોઈ પણ રીતનું બેધ્યાનપણું રાખવું ચાલી શકે તેમ નથી.

શરીરને શ્રમ પડે એવું હાલમાં કંઈ કરવાનું ન હોય. સાઈકલ ઉપર કૃપા કરીને જતાં આવતાં નહિ.

ઘરમાં રહ્યાં રહ્યાં ધ્યાન ન રાખતાં દિલમાં એકાગ્ર અને કેંદ્રિત થઈને ભાવમાં લક્ષ વધે તેમ કરવા વિનંતી છે.

તમારી પત્નીને તેનું બધું કામ તેની મેળે કરવા દેશો. તમે તમારે શરીરનું જેટલું સંભાળાય તેટલું સંભાળીને તે જાતના પ્રયોગો કરવામાં અને હરિસ્મરણમાં મસ્ત બનવા વિનંતી છે.

પ્રિય ભાઈ,

મૃત્યુ વિશે લખ્યું છે તે ‘જીવનસંદેશ’માં રજલમા પાનાં ઉપર તે વિશે એક કાગળ છે, તે વાંચી જવા વિનંતી છે.

‘હરિ:ૐ’નું સ્મરણ સતત ચાલુ રહે તેટલા માટે ઉચ્ચારણ સારા પ્રમાણમાં કરવા માંડ્યું છે તે જાણી રાજી થયો છું.

જગતમાં આપણી અનુકૂળતાએ બધું કરવાની જે કોઈને આદત હોય છે તે આજ કે કાલ પૂરા કઠી ફાવી શકવાના નથી તે નક્કી જાણજો.

પ્રયત્ન અને સાવધાની

પ્રિય ભાઈ,

મોટેથી સ્મરણ કરતાં દુ:ખે છે તે જ સૂચવે છે કે ગળામાં જરૂર કશુંક છે. ગળાનો ઉપયોગ ન થઈ શકે તેવી રીતે જીભથી

અને હોઠથી સ્મરણ થાય. માળાનો પણ આશ્રય લેવાય. પત્નીને 'હરિ:ૐ'નું સ્મરણ મોટેથી કરવાનું કહેવાય અને તેમાં આપણું લક્ષ પરોવાય. કોઈ ને કોઈ રીતે હરિસ્મરણની ધારણા રહે તે ઘણું ઘણું અગત્યનું છે. અને તે માટે પ્રયત્ન કરતા રહેજો.

ગળામાંથી લોહી પડે એ મુદ્દલે સારું ન ગણાય. તમારે આરામની ઘણી જરૂર.

Deep X-Ray લેવાની હકીકત જાણી છે. તમે શરીરથી ઝાઝી કશી મહેનત કરશો-કરાવશો નહિ. ઘરમાં ને ઘરમાં જરા તરા ઊઠબેસ થાય.

સંતની શીખ

પ્રિય બહેન,

જત ગઈ રાતે ભાઈ મળ્યો. તેનું શરીર આમ તો સારું લાગ્યું છે, પણ કેન્સરનો રોગ ખરાબ. જ્યારથી જાણ્યું છે ત્યારથી હું તો એને માટે ભગવાનને કહ્યાં જ કરું છું. જો પૂરેપૂરું મટી ન જાય તો બેઠે બેઠે ખાવા વારો પણ આવે અને પૈસા પણ જોઈશે.

તારા શરીરના પગના દર્દની હકીકત જાણું છું, છતાં તને નોકરી છોડવાની સલાહ નથી દેવાની. મારું કહેવું જો પ્રેમથી, ઉત્સાહથી માનશો તો લાભ તમને છે. અત્યારે તે નહિ સમજાય. પૈસાનો ખર્ચ તમારે બંનેએ બહુ જ કરકસરથી, કંજૂસાઈથી કરવાનો છે. આ વચન બરાબર પાળજો. ભાઈનું પણ પૈસા બાબતમાં ઠેકાણું નથી, અને તારું પણ કદાચ એમ હોય. બંનેએ પૈસા ખર્ચતાં વિચારવાનું છે. જેટલું બચશે તેટલું સોના જેવું ખપમાં લાગવાનું છે તે નક્કી જાણજો.

દર્દ માટે પ્રેમથી સહ્યા વિના કશો આરો નથી. ત્રિચિમાં બહેનને પણ આ જ રોગ છે, પણ તે શાંતિ અને પ્રસન્નતામાં દિવસો ગાળે છે. મને પણ ડાબા થાપાએ એવું દર્દ છે. ન માનતી હોય તો કુંભકોણમ્ પત્ર લખીને પુછાવી જોજે. ડાબો થાપો મહીં મહીંથી તો એવો ફૂલી જાય છે કે જાણે મોટો દડો ! માટે એ તો આવ્યું તે પ્રેમથી સહીએ.

શરીરની જરૂર

પ્રિય ભાઈ,

શરીરને કોઈ જાતની તકલીફ ન પડે તેની તો ઘણી ઘણી કાળજી રાખજો. ‘તમે અમોને દેવના દીધેલાં છો.’ માટે કૃપા કરીને શરીરની જાળવણી પૂરેપૂરી રાખવાની છે. અમારે શરીરને અમર રાખવું નથી, પણ જે હેતુ માટે મળ્યા છીએ તે હેતુનું જ્ઞાન જગાડવાને માટે શરીર જરૂરનું છે. તેથી તમારે હરિસ્મરણ ઘણું ઘણું કરવાની જરૂર છે. તમે જયાને કહો છો ખરા, પણ તમે પોતે પૂરેપૂરા ચેતીને પ્રેમભક્તિપૂર્વક એકધારું નામસ્મરણ કરતાં નથી. તે કંઈ ઓછા ખેદની વાત નથી.

પ્રિય ભાઈ,

એકદમ લાભ મેળવી લેવાની વૃત્તિ કેટલીક વાર અહિત પણ કરાવી શકે છે.

હરિસ્મરણ કરતાં રહો અને તેમાં અખંડતા પ્રગટી શકે તો તો ઘણું ઉત્તમ.

આગ્રહ શેનો ?

પ્રિય ભાઈ,

આપણી સમજણ કે માન્યતા સામાના ઉપર બેબેબેબે કંઈ ગળે ઉતારી શકાતાં નથી. માટે આપણે એક બે વાર પ્રેમથી કહેવું અને તે પ્રમાણે જે થાય તે ઉત્તમ. આપણી સમજણ માટેનો આપણા પોતાના માટે પણ અતિ આગ્રહ ખોટો છે. જેમાં ને તેમાં દ્વંદ્વની દશાનો આગ્રહ કલ્યાણપ્રેરક નથી નીવડી શકતો. આગ્રહ રાખવો હોય તો સાધનાનો અભ્યાસ જીવતો કરવામાં રાખો.

પ્રિય ભાઈ,

પ્રેમભાવ કૃપા કરી રાખશોજી. તને આત્મવિશ્વાસ પાકો થાય કે મટી જ જવાનું છે તો મારામાં પણ તેવો ભાવ વધારે દઢ થઈને જ વધારે જીવંત પ્રગટ્યાં કરે. મારી તો રોજ ને રોજ પ્રભુને પ્રાર્થના થયા કરે છે.

દાંપત્યનો હેતુ

પ્રિય ભાઈ,

તને હવે જીવવામાં આત્મવિશ્વાસ વધતો જાય છે તે જાણી ઘણો રાજી થયો છું.

‘દીવાલો દુર્ગની ફાટે તમારી આત્મશ્રદ્ધા જો.’ એવું ભજન અમે પહેલાં ગાતાં હતાં. આપણામાં આત્મવિશ્વાસ સાચેસાચ એવો જો પ્રગટ્યો હોય તો કોક સામાનો આત્મવિશ્વાસ પણ ખપમાં લાગે. માટે કૃપા કરી આત્મવિશ્વાસ પ્રગટાવી હરિસ્મરણ કરતો રહેજે.

સ્ત્રીનું હૃદય કે પુરુષનું હૃદય પ્રેમભાવનું હંમેશાં ભૂખ્યું હોય છે. તે મળતાં તેને ઓર પ્રકારનો આહ્લાદ પ્રગટે છે. એવા પ્રેમની ઝંખનામાં ને ઝંખનામાં જીવનનાં જીવન પણ વિતાવી દેવાનું તલસાટભર્યું દિલ થયા કરે છે. અને જીવનની વાસ્તવિકતા એટલી બધી તો રોમાંચકારી અનુભવાય કે ન પૂછો વાત ! આપણે આપણી પોતાની મેળે જીવનમાં શુષ્કતા જમાવી છે. જીવન તો આનંદનો અખૂટ ઝરો છે. સ્ત્રીપુરુષ બંનેનાં જુદાં જુદાં પ્રકારના વિચાર, પ્રકૃતિ અને સ્વભાવ એ આપણને મઠારવાને માટે મળેલાં છે. એવું એનું જો જ્ઞાનભાન પ્રગટ્યાં કરે તો સદૈવ આનંદ રહે અને ટકે.

સદ્ભાવ

પ્રિય ભાઈ,

સદ્ભાવ હજી વધુ ને વધુ કેળવવાનો છે. સદ્ભાવ કેળવવામાં આપણને પોતાને જ લાભ છે. લાંબા ગાળાએ કોઈનાયે પરત્વે કેળવાયેલો સદ્ભાવ કેવો ફૂટી નીકળે છે તે તો આગળ તમને ખબર પડે ત્યારે સમજાય ! બધાં પરત્વે સદ્ભાવ કેળવવાથી આપણને ઓછામાં ઓછું ઘર્ષણ થાય છે અને શાંતિ અને પ્રસન્નતા જળવાઈ રહે છે. માટે તે તમારે કરવાની ખાસ જરૂર છે. આપણે કંઈક અતડા જેવા પણ ગણાઈએ. જીવનમાં અને સંસારવહેવારમાં અમુક અંશે મળવું, હળવું, ભળવું જરૂરનું ગણાય. જે આપણને પૂરું આવડ્યું નથી. વાત કરવાની પણ એક કળા હોય છે અને એ ટેકનિક તો આપણા સમાજમાં ભાગ્યે જ કોઈક જાણતું હોય છે.

પ્રિય ભાઈ,

શરીરે ગરમી ફૂટી નીકળે તે સારું લક્ષણ તો ન ગણાય. કેન્સરની દવા આયુર્વેદમાં તો નથી, છતાં વૈદની દવા કરી જોશો. માટીથી ફાયદો થાય તો ઉત્તમ, પરંતુ જે તે કશું પણ વધારે પડતું ન થઈ જાય એટલી કાળજી કૃપા કરીને રાખજો.

દર્દ ભોગવવું

પ્રિય ભાઈ,

મારી તમને એટલી પ્રાર્થના છે કે આપણે જે તે બધું પ્રેમથી અને ધીરજથી, હરિસ્મરણ કરતાં કરતાં ભોગવવાનું છે. ગમે તેવું દર્દ ભોગવતાં કદી કાયર ન બનીએ અને ત્રાસ ન પામીએ. આપણે ભાગે જે કંઈ આવે-સારું કે નરસું તેમાં શાંતિ, પ્રસન્નતા, આનંદ, ધીરજ, સહનશીલતા, સમતા આદિ ગુણો પ્રગટેલા જીવતા રહ્યા કરે તો આપણું જીવ્યું સાર્થક અને ધન્ય બની જાય.

ઉત્તમ દવા

પ્રિય ભાઈ,

જો આ બધા સાથે પ્રેમભક્તિથી નામસ્મરણની દવા લેવાયે જાય તો ઉત્તમ અને સૌથી સમર્થ છે.

સુરતમાં એક પતિપત્ની આવ્યાં છે. તેમનાં પત્નીને સખત રાંઝણ બે પગે થઈ છે, અને કંઈક સાંભળીને શ્રદ્ધાભક્તિથી મટાડવા અહીં આવ્યાં છે. હરિસ્મરણ કર્યાં કરે છે. પહેલાં

તો ખાટલામાં જ પડ્યાં રહેવું પડતું અને જમવા વગેરેનું કર્મ પણ ખાટલામાં. હવે તે રાંધે છે, માંજે છે, વાળે છે, પાણી ખેંચે છે, ધૂએ છે અને નદી સુધી જઈ શકે છે.

પ્રભુસ્મરણમાં કૃપા કરી વિશ્વાસ પ્રગટાવી, મોઢેથી ન બોલાય તો જીભ હલાવી સ્મરણની ધારણા પ્રગટાવો. આપણે જે માંહેના છીએ એમનામાં શ્રદ્ધા, ભક્તિ આ જીવ માટે નથી.

માટીના પાટાથી ઠીક થાય છે તો ઠીક છે. તે ચાલવા દેવું. વૈદની દવા માફક આવશે એમ લાગે છે તો તે પણ ભલે.

રોગ વધે તોય-

પ્રિય ભાઈ,

કાગળમાંની હકીકત વાંચીને જાણે એમ લાગે છે કે રોગ વધે છે. આપણે કોઈ રીતે લેવાઈ જવાનું નથી. જે સ્થિતિ થાય તે ભલે થયાં કરે. હરિનું સ્મરણ કોઈ ને કોઈ રીતે થયાં કરે તો ઉત્તમ.

દુઃખ કેવી રીતે ઘટે ?

પ્રિય ભાઈ,

અશક્તિ થાય કે ગમે તે થાય. પ્રભુકૃપાથી આપણે મનની શાંતિમાં રહેવું અને જીવવું. બને તેટલું હરિસ્મરણ કરવું. જેમ જે કાળે જે બનવાનું હશે તે બન્યા કરશે. ચિંતા કે ફિકરથી, ચિંતા કે ફિકરના વિષયને અને તેના કાળને લંબાવતા હોઈએ છીએ. જે દુઃખને નિશ્ચિંતતાથી અને પ્રેમથી ભગવાનની કૃપા ગણીને આપણે નિવેદીએ છીએ, તે દુઃખ

અને તેનો કાળ બંને ટૂંકા થઈ જાય છે. માટે આનંદથી હરિસ્મરણમાં રહીને દુઃખને નિવેદજો. કોઈ વાતે ઉચાટ કરવાની આપણને શી જરૂર હોય ? જે દુઃખ આપણે પોતે દૂર કરી શકતા નથી, વૈદ કે દાક્તર દૂર કરી શકતા નથી, એટલે જે દુઃખ ભોગવવાનું છે તે ભોગવ્યે જ છૂટકો છે. એ તો આપણે દવા કરવાની અને શ્રદ્ધા રાખવાની છે અને ઈશ્વરનું નામ લેવાનું છે. માટે આ ત્રણ કામ આપણે પૂરેપૂરાં ઉમળકાથી અને ખંતથી કરવાનાં છે.

પ્રભુકૃપાથી મને માથામાં ઝામરની વેગ આવે છે અને તેના સબાકા કેવા હોય એ તો જેને થયું હોય તે જાણે. કોઈ વાતે આપણને કોઈ જાતની ચિંતાનું કશું કારણ નથી. ભયનું કશું કારણ નથી. ‘હાય, હાય’ શું થશે ? એવી કંઈ મોકાણની હકીકત નથી. આપણે તો જે તે હસતે મોઢે જીરવવાનું છે અને મસ્ત થવાનું છે. સંગ્રામમાં જ ખરા સુખને સ્થાન છે અને તે શોભાસ્પદ છે. આપણે ગણિયા બળદ થઈ જવાનું નથી. ગણિયા બળદને એક તો ગણિયાપણાનું દુઃખ છે અને ઉપરથી પરોણાના માર પડે અને અણીઓ શરીરમાં ઘોંચાય તે જુદું. આપણે કોઈ રીતે લેવાઈ જવાનું નથી. માટે કૃપા કરીને હિંમત રાખજે, ધીરજ પકડજે અને ભગવાનનું સ્મરણ કમર કસીને કરજે. અમારે તો તારા ઉપર આધાર છે. અને કેટલું ઊંચુંનીચું થવાય છે એ લખી જણાવવાનો કશો અર્થ નથી.

મારાથી તારા શરીરની આવી સ્થિતિમાં તારી સાથે ને સાથે રહી શકાય એવું નથી, કેમ કે મારે પ્રવૃત્તિને પણ

વફાદાર રહેવાનું છે. એટલે તારે કોઈ વાતે ઓછું આણવાની જરૂર ના હોય. દિલમાં દિલથી દિલની પ્રેમભક્તિ વધાર્યા કરજે તો નજીકતા પણ અનુભવાય.

શ્રદ્ધાવૃદ્ધિ

પ્રિય ભાઈ,

અહીં સુરતના મારા એક મિત્ર છે. એ બી.કોમ. થયેલા છે અને તેમની પત્ની અહીં આવી ત્યારે તેનાથી પૂરું ચલાતું પણ ન હતું અને કશું કામ થતું ન હતું. નામસ્મરણ કરવાથી એને ફાયદો થતો જાય છે. નામસ્મરણથી બધાંને જ રોગ મટે છે એવું કશું નથી, પરંતુ જપમાં જેની શ્રદ્ધાભક્તિ હોય તેને ફેર પડી શકે.

સાવધ રહેવું એટલે ?

પ્રિય ભાઈ,

તમારા શરીરના વિગતવાર સમાચાર મળતા રહે છે. જરાક છૂટો થાઉં તો તમને મળી જવાનું દિલ છે. શરીરથી થાક લાગે એવું કશું થવા દેશો નહિ. શરીરનું વજન કરતાં રહેવું. વજન ઘણું ઘટતું જાય છે અને ઘણી અશક્તિ લાગતી જાય, ખાવાનું ઓછું ને ઓછું થતું જાય, ખાવાનું કંઈક અંશે બંધ થવાનો વખત આવે ત્યારે પ્રભુકૃપાથી ચેતવું અને હરિસ્મરણ કર્યા કરવું. આ દર્દમાં ક્યારે galloping period પ્રગટે તે કહી શકાય નહિ. માટે સાવધ રહેવાની જરૂર. હંમેશાં આશાવાદી રહેવું અને હરિના સ્મરણને ચૂકવું નહિ.

જે કંઈ થવાનું હોય તે ભલે શાંતિથી થયાં કરે. બને તેટલી સ્વસ્થતા આપણે જાળવવાની છે. કોઈ પ્રકારના ઉધામા કરશો નહિ. જ્યાં રેશનેસ કરવી જોઈએ અને દાખવવી જોઈએ ત્યાં તે ન વાપરતાં ગમે તેમ વાપરીએ એટલે સરવાળે પંચાત પડે. સાહસનો અતિરેક થાય. એટલે કે કોઈ પણ ગુણનો બહુ અતિરેક થાય તો તે અવગુણ પણ બની જાય. માટે કૃપા કરીને સાચવશો. અમારે તો તમારો આધાર છે. જીવદશાવાળા તો શરીરને મુખ્ય આધાર ગણે છે. જોકે અમારે માટે તો એકલું શરીર આધાર નથી. માંહેલો પણ આધારરૂપે છે. આપણે માંહેલાને ખરેખર મહત્વ આપ્યું નથી અને શરીરને મહત્વ આપ્યું છે એટલે જ બધી મોકાણ છે.

પ્રિય ભાઈ,

ભગવાનના નામ ઉપર તમને વિશ્વાસ છે તે સારી વાત છે, પરંતુ જ્યાં સુધી જીવદશામાં છીએ ત્યાં સુધી તે તે પરત્વેની કંઈ સાવધાનીથી સાવચેતી રાખવાની હોય તે પ્રમાણે આપણે કરવું જોઈએ.

શરીર જ્યારે બગડે છે અથવા બગડવા માંડે છે ત્યારે તેમાં નવું નવું કશુંક ને કશુંક ઉમેરાતું જાય છે. પ્રભુનું સ્મરણ કર્યાં કરજો.

પ્રિય ભાઈ,

તારા કાગળની હકીકતથી અમને દિલમાં ગોઠતું તો નથી અને તેથી કરીને જે ઉત્કટતા પ્રગટે છે તેમાં ભાવ પ્રેરાવીને આપણું જે રીતનું શ્રેય હોય તેમ કરવાને શ્રીપ્રભુને પ્રાર્થના કરું છું.

નડિયાદ આશ્રમમાં હેમંતભાઈ આવી જાય તો ફરી એકવાર તને મળી લેવાનું મન છે. કોઈ વાતે ગભરાવું નહિ. નકામી ચિંતા કરવી નહિ. ભગવાન ઉપર ભરોંસો રાખવાનો છે. સદાય આશાવાદી બનવું. મૂંઝાઈ જવાથી ઊલટું વધારે દુઃખ થાય છે અને દુઃખનો સમય પણ લંબાય છે. માટે એવી વખતે ભગવાનની કૃપાથી વધારે મરદ બનવાનું છે. શરીરની બગડેલી સ્થિતિથી, પ્રભુકૃપાથી આપણે વધારે સાવધ બનીને, હરિસ્મરણમાં વધારે ને વધારે દિલ લગાડ્યાં કરીએ તો તે આપણે કાજે વધુ ઉત્તમ છે.

મોટું શરણું

પ્રિય ભાઈ,

શરીરનું વજન ઓછું થાય છે કે નહિ તે જરૂર લખજે. અશક્તિ લાગ્યાં કરે છે અને જમણી આંખને નુકસાન થતું જાય છે તે લક્ષણ બરાબર નથી.

આપણે જે તે બધું પ્રેમપૂર્વક નિશ્ચિંતતાથી સહેવાનું છે. તને ઝાઝી અકળામણ અને ગભરામણ થતી નથી એ પ્રભુની કૃપા માનું છું.

સાચી ઓથ તો એકલા ભગવાનની છે. માટે તે ઓથને આપણે હૃદયથી મહત્ત્વ આપ્યાં કરવું. હરિસ્મરણ દિલથી પ્રગટતું રહે તે જ એક મોટું શરણું છે. માટે કૃપાથી તેની ઓથ લેતા રહેજો. શ્રીહરિ એ જ એક સાચો મદદકર્તા છે. તેના જેટલી મદદ બીજા કોઈની નથી.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

જે જે જીવે શરીર ધારણ કર્યું તેનું મૃત્યુ તો છે જ. એટલે મૃત્યુનો ડર કે શોક ન હોય. ઊલટી આપણે હૃદયના ઉમળકાભેર તેના સ્વીકાર માટેની ઉત્કટ તૈયારી કરવી જોઈએ. પ્રભુકૃપાથી જે જે લખવાનું બને છે તેમ આચરીને કહેલું છે.

આ જીવે તો જીવનમાં ૨-૩ વાર પ્રેમભાવે નોતરેલું પણ છે. નંદુભાઈના મામાના શરીરને કાજે આ જીવે શરીરને હોડમાં મૂક્યું હતું. પ્રભુના હુકમ વિના અને તેવી ધગધગતી જ્વાળામુખી જેવી પ્રેરણા પ્રગટ્યા વિના મારાથી કશું બની શકતું નથી. જોકે કેટલાય જીવની સાથે તેમના શરીરની સાથે પણ આ જીવ જ્ઞાનભક્તિપૂર્વકનું તાદાત્મ્ય ભોગવે છે એવા તો કેટલાય કિસ્સાઓ છે.

તમે એકલા ભોગવતા નથી તેની મને અને સાથે રહેનારને ખાતરી છે. પ્રભુકૃપાથી એનું જો કોઈ સાચું સગું હોય તો આ જીવ છે. એનો મને વિશ્વાસ છે, પરંતુ કોઈ સંસારનાં સગાંની પેઠે મને કોઈ જાતનો ડર કે શોક થતો નથી અથવા સ્વજન પરત્વેની પ્રભુકૃપાથી પ્રગટેલી નિષ્કામ ભાવનાયુક્ત મમતા મને તેની સાથે જોડી રાખે છે ખરી. પ્રભુકૃપાથી મળેલાં સ્વજનની સાથે હોવાનું બની શકે છે ખરું, પરંતુ તે તો બધાં મારી સાથે હોતાં નથી. તેમનાં દિલમાં હું હોતો નથી એની મને અનેકવાર ખાતરી થઈ ચૂકેલી છે.

પ્રભુકૃપાથી મળેલાંની સાથે જે પ્રેમ કરેલો છે તે પ્રેમના પ્રતાપના ભાવ વડે કરીને મને એટલી ખાતરી થઈ ગયેલી છે

કે તે જીવનો સાથ મારી સાથે નિશ્ચિત કાયમ રહેવાનો છે. તેમાંથી કોઈ સ્વજન છટકી શકે તેમ નથી. જોકે આવો દાવો મારાથી ન કરી શકાય, પરંતુ મને જે લાગ્યું છે તે સાચી હકીકત તમને લખી જણાવી છે. તેથી મારી વિનંતી છે કે તેણે કદી દિલગીર ન થવું. શોક ન કરવો. મૃત્યુના ડરને તો કદી ન સેવવો અને જિજ્ઞવિષાની ભાવનાને મુદ્દલે મોળી પડવા દેવી નહિ. જે કામ કરવાનું હોય, જે કંઈ પ્રવૃત્તિ કરીએ તેમાં ઘણો રસ ધરાવવો. મૂંગા ન પડ્યા રહેવું. સત્સંગથી ભાવના પ્રગટે એવી વાતચીત પણ કરવી. થોડું ઘણું એવું વાંચન પણ થાય તો ઉત્તમ. નિરાશામાં તો કદી ડૂબી ન જવું.

શરીર તો જવાનું છે. શરીરની અંદર જે રહેલું છે તે તો જઈ શકવાનું નથી. આ બધી બુદ્ધિની સમજણ છે એમ માનવાનું કશું કારણ નથી. માટે આપણે હૃદયમાં ઉમળકાભેર તૈયારી રાખવી. શાંતિ, પ્રસન્નતા, ધીરજ જેટલાં જળવાય તેટલાં ઉત્તમ.

મૃત્યુની તૈયારી

પ્રિય બહેન,

આંખથી નાક સુધી આવ્યું છે અને જમણું નાક વારંવાર બંધ થઈ જાય છે અને ખાતી કે પીતી વખતે પણ મુશ્કેલી નડે છે. નાકે બંધ થઈ જવાથી ચેન પડતું નથી. આ બધી હકીકત દિલને સારું લગાડતી નથી. તેમ છતાં શાંતિ અને પ્રસન્નતાની માત્રા આપણે ઘટાડવી નહિ. મૃત્યુની ચિંતા કરવાથી કે ડર કરવાથી તે પરિણામ કંઈ બંધ થઈ જવાનું નથી. માટે નિશ્ચિત

બનીને તમે બંને હરિનું સ્મરણ કર્યાં કરજો. તારે ઘણી ઘણી હિંમત રાખવી. જો તું સાચી રીતે દિલ કરીને અમારામાં દિલ રાખે તો હિંમત તારી પડખે છે.

પાસેના જ દિલથી દિલમાં દિલનો પોતાનો ન ગણી શકે એ જ એક નવાઈની હકીકત છે. આશ્વાસન કોઈને આપ્યું ઊપજી શકતું નથી. આશ્વાસન તો આપમેળે ભરોંસા અને વિશ્વાસની ભાવનાએ કરીને ઊગતું હોય છે. એટલે આવી સ્થિતિમાં એનો સહારો લેવો, તો જ ટકી શકાશે. હવે જ સમય કપરો આવે છે.

સ્વજનની મમતા એ ભાવના કેળવવાને માટે છે અને પોતાના સ્વરૂપમાં એકતાનતા પ્રગટાવવાને માટે છે. જે પોતાને યથાર્થ રીતે જાણવાનું કરે છે તેને કશી મુશ્કેલી, ગૂંચ કે મૂંઝવણ સાંપડતાં નથી. એ તો બધું જ સ્પષ્ટ પણે ગૂંચવાયા વગર જોઈ લે છે, સમજી લે છે અને આપમેળે સ્વસ્થ રહે છે.

રડવાથી દહાડો ન વળે. ઊલટી કાયરતા અને મૂંઝવણ વધે. હવે જ આપણે વધારે ધીરજવાળા, હિંમતવાળા અને સહનશક્તિવાળા બનવાનું છે અને ભગવાન ઉપર ભરોંસો રાખવાનો છે. જે થવાનું છે તે થવાનું છે. એટલે મૃત્યુની ફિક્કર-ચિંતા રાખવા કરતાં ભગવાન ઉપરનો ભરોંસો અને વિશ્વાસ વધારે અને વધારે કેળવવો. જેને વિશ્વાસ અને ભરોંસો છે તે કદી નિરાશ થતો નથી. નિરુત્સાહ થતો નથી. જેમ શ્વાસોશ્વાસ છે, જેમ લોહીનું ચાલવું છે તેમ વિશ્વાસ અને ભરોંસાથી કરીને ઓથ, મદદ, હૂંફ, સહાનુભૂતિ આપણી પાસે જ ટપકી પડે છે.

પ્રિય ભાઈ અને બહેન,

મૂળ રોગની જગા પકડાય અને ત્યાં deep X-Ray લેવાય તેવો પ્રયત્ન આપણે કરી જોવો છે. તેમ કરવું ઘણું સારું પણ છે.

જિજીવિષાની વૃત્તિ મોળી નથી પડી, બલકે વધી છે તેથી પહેલાંના કરતાં સ્ફૂર્તિ પણ વધારે આવી છે એ હકીકત વાંચીને મને ખરેખર સારું લાગ્યું.

હું તો જીવનને અનંત માનું છું. અને મૃત્યુ એ તો માત્ર અકસ્માત છે. મૃત્યુને લીધે જીવનની અખંડિતતા અને સળંગતા તૂટતાં નથી હોતાં. મૃત્યુને વશ કરેલું છે એવો તો આ જીવ ન કહેવાય, કારણ કે તો તો મૃત્યુ આવે જ નહિ. શરીર ધારણ કરેલું છે એટલે તે શરીર તો જવાનું જ છે એ નિશ્ચિત હકીકત છે, પરંતુ એને લંબાવવું શક્ય છે. અનંતકાળ સુધી શરીર ટકે એવી શક્યતા નથી. એટલે જ્યારે સાધનાના ક્ષેત્રમાં શરીરનું મમત્વ અને મડાગાંઠ તૂટવી એ મુશ્કેલમાં મુશ્કેલ હકીકત છે અને એ મડાગાંઠ તોડાવવાને માટે જ સદ્ગુરુએ આ જીવને કરાંચીમાં નાગો ફેરવ્યો હતો તથા બીજી કેટલીક વાર પણ તેવું થવાનું બન્યું છે.

તમારે બંનેએ કોઈ વાતે નિરાશ થવું નહિ. અટવાઈ પડવું નહિ કે મૂંઝાઈ જવું નહિ. મૃત્યુનો ભય હોય શેનો ? એ તો નિશ્ચિત હકીકત છે. જેમ જાજરૂ જઈએ, એકી જઈએ એ જેમ નિશ્ચિત હકીકત છે, અને એને માટે કંઈ ભય આપણે સેવતા નથી, ઊલટું તે થવાથી કંઈક હળવાશ અનુભવીએ છીએ એવું મૃત્યુ વિશે સમજવું.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

ભાઈને માલૂમ થાય કે જિજ્ઞવિષાની ભાવના વધારે ને વધારે ઉત્કટ પ્રમાણમાં કેળવતાં રહેવું. જીવન એ તો સમગ્ર અને સળંગ છે. જીવનની અખંડિતતા તૂટતી નથી. એટલે જીવન તો હંમેશનું છે જ. જન્મ અને મૃત્યુ એ તો માત્ર ફેરફાર છે. એ જોકે એકમાત્ર અકસ્માત નથી. જ્યારે આપણે સંસારી લોક જન્મમૃત્યુનો વિચાર કરીએ, પરંતુ જે સાચી રીતે સળંગ હકીકત છે, એટલે કે જીવન જે અનંતકાળ માટે ટકનારું છે અને ટકતું હોય છે તેને અંગે કશો વિચાર કરતા નથી.

મૃત્યુને જો ફેરફાર ગણીએ તો જેમ રાજકોટથી મુંબઈ ગયાં તો તે અંગે આપણને કશું ઝાઝું વિચારવાપણું બનતું નથી, પણ તે તો એક સહજ બનાવ છે. એમ સામાન્યતઃ માની લઈએ છીએ અને સ્વીકારી પણ લઈએ છીએ. માટે આપણે બધાંએ મૃત્યુને બદલે જીવનનો વિચાર કરવાની જરૂર છે.

તમે બંને પ્રભુકૃપાથી નિશ્ચિંત થજો અને તમારી નિશ્ચિંતતા જેટલી જળવાશે તેટલા પ્રમાણમાં મને અહીં સુખ થશે.

સંસારવહેવારમાં રચીપચી રહેલાં અનેક પ્રકારના કાવા-દાવામાં, પ્રપંચમાં ફસાયેલાં જીવ કરતાં આપણા જીવનનું ધોરણ જુદું છે તે સમજણ પણ કંઈક સારી ગણાય. અને તેમ છતાં પ્રભુકૃપાથી આ જીવનો તમારામાં કંઈક ભાવ છે એ ભાવ ગમે તે રીતે કામ કર્યા વિના રહેવાનો નથી. એનો મને દૃઢ વિશ્વાસ છે. મારાથી તમે બંને કદી છૂટા પડી શકવાનાં નથી. ગમે તે કોઈ સ્થિતિમાં તમને મારી સાથે રાખ્યા વિના પ્રભુકૃપાથી મને જંપ

વળવાનો નથી તે નક્કી જાણશો. આ હકીકતની કોઈ દુન્યવી રીતથી ખાતરી કરાવી અપાય તેમ નથી, કેમ કે જીવનની આ એક દિવ્ય અને સૂક્ષ્મ કળાની હકીકત છે.

જિજીવિષાને ઉત્તેજન

પ્રિય ભાઈ,

નાકના ઉપરના ભાગ ઉપર કેન્સર ચોખ્ખું દેખાયું છે અને તે ભાગ 'રેડિયોએક્ટિવ' છે એટલે લાઈટ આપવાનું કહ્યું તે પ્રમાણે લાઈટ શરૂ થશે.

ભગવાનની કૃપાથી જ્યારે તું મારી પાસે આવ્યો અને તેં મારી સાથે પવિત્ર સંબંધથી જોડાવાનું કર્યું છે, ત્યારથી તારા જીવનમાં પ્રભુકૃપાએ ભાગ ભજવવા માંડેલો છે. અને ૧૯૪૨ની સાલથી તું જ્યાં રહ્યો ત્યાં છેક અત્યાર સુધી જીવનમાં નરી સરળતાઓ જ મળ્યાં કરેલી છે.

આ એક ભારે જીવલેણ મુશ્કેલી આવી છે, તે પણ આપણને ચેતાવવા અને જાગૃત કરાવવા આવેલી છે, અને તેને હું તો સ્પષ્ટ ભગવાનની કૃપા સમજું છું. હવે આપણે કોઈ વાતે મૂંઝાવાની જરૂર નથી. જે થવાનું હો તે આનંદથી થાઓ. આપણે એને માટે તૈયાર છીએ.

મોઢા ઉપર કોઈ પણ જાતની ગંભીરતા ન રહે અને મનમાં પણ ગંભીર થવાની જરૂર નથી. હળવાં હળવાં રહ્યાં કરવું, અને જિજીવિષાની ભાવનાને વધારે ને વધારે ઉત્તેજિત કર્યાં કરવી. જીવન કદી તૂટતું નથી. એ તો સમગ્ર અને સળંગ છે. સંપૂર્ણ નિશ્ચિત થવું.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

કઠણ રહેવાનો ખૂબ પ્રયત્ન કર્યો છતાં ખૂબ જ હૈયું ભરાઈ જવાથી તારાથી રડી પડાયું હતું તથા ઘણીવાર ભવિષ્યના વિચારમાં મન પડી જાય છે અને વારેઘડીએ હૈયું ભરાઈ જાય છે. આ બધી હકીકત જાણી છે.

ભવિષ્યની હકીકત તો કોઈ જાણી શક્યું નથી. માટે એવા શેખચલ્લી તરંગે ચઢવાથી ઊલટો ગેરલાભ છે, ફાયદો મુદ્દલે નથી. તેનાથી ઊલટું મન વધારે ઉદાસ અને ચિંતા કરનારું બની જવાનું. એના કરતાં તો ભગવાનનું સ્મરણ કરવું, પ્રાર્થના કરવી અને ધીરજ ધરવી એ ઉત્તમ છે. દિલગીરી, શોક, ચિંતા એ બધાંથી તો ઊલટું શરીર ભાંગી પડે છે, દિલ તૂટી જાય છે, હિંમત હારી જવાય છે અને છેક નાસીપાસ થઈ જવાય છે. માટે એવાં કારણોએ તો કદી નાસીપાસ ના થવું, આપણાં બધાંનો આટઆટલાં વર્ષનો સંબંધ આવી અણીને ટાંકણે જો ખપમાં ન લાગી શક્યો તો તે સંબંધ પોકળ છે એમ જાણવું.

દિલના આકર્ષણ વિના સંબંધ ટકતો જ નથી, તો જીવી તો કેવી રીતે શકે ? અને આકર્ષણ ભાવના વિના ન પ્રગટી શકે. માટે એવી ભાવના કેળવી કેળવીને દિલનું સંધાણ કર્યા કરવું તો તેનાથી વધારે સહારો મળ્યા કરશે અને સહાનુભૂતિ પણ દેખાશે. પ્રભુકૃપાથી આવી મુશ્કેલીને વખતે જ આપણે ટકવાનું છે. કોઈ વાતે ડરી જવાનું કારણ નથી અને ભવિષ્યની કોઈ ચિંતા નથી. દિલથી દિલમાં દિલનો જેની સાથે સંબંધ થાય છે તે સંબંધ કદી તૂટી શકતો નથી. મને તો સંસારી

જીવનું રોવું પણ મિથ્યા લાગે છે. જેમ તેમનો હર્ષ પણ મિથ્યા છે તેમ તેમનો શોક પણ મિથ્યા છે. એટલે માત્ર એકલા પ્રભુસ્મરણમાં મસ્ત આપણે રહેવું તે સાચો ઉપાય છે.

મહાન પ્રભુકૃપા

પ્રિય ભાઈ,

નાડીના ધબકારા વધી જાય તે સારું ન ગણાય.

આ રોગ એક મહાનમાં મહાન પ્રભુકૃપા છે તેમાં મને શંકા નથી એમ તું લખે છે તે એક રીતે તદ્દન સાચું છે અને તેનાથી તમારાં બંનેનાં જીવનનું ઘડતર થઈ રહેલું છે, તેવી તારી સમજણથી હું રાજી થયો છું. આવા ભયંકર રોગથી કે મૃત્યુથી પણ આપણે ગભરાવાની જરૂર હોય ? અને તેની ચિંતા પણ ન કરવાની હોય. આપણે તો એકમાત્ર ભગવાનનું સ્મરણ કરતાં રહીએ અને જિજીવિષાની ભાવનાને મોળી ન પડવા દઈએ.

આપણે ભગવાનને વરવું છે અને ભગવાનને વરવાને માટે જે જે જીવોએ ભેખ લીધો છે, તેમને કંઈ ઓછાં દુઃખ અને આપત્તિ પડ્યાં નથી. અનેક પ્રકારની અથડામણો, સંકડામણો, મુશ્કેલીઓ, મુસીબતો, ગૂંચ, શારીરિક યાતના આ બધું તેમને તેમને ભોગવવું પડ્યું જ છે. એટલે આપણે ભાગે આ જે ભોગવવાનું આવ્યું છે તે પ્રેમથી, કંટાળ્યા વિના, ત્રાસ પામ્યા વિના ભગવાનની કૃપાપ્રસાદી લેખીને જો ભોગવી શકીએ તો તેમાં પણ જરૂર જીવનવિકાસ થઈ શકે.

જો આ ભયંકર રોગને ભગવાનની કૃપાપ્રસાદી સમજતાં હોઈએ તો તેને પામીને ભોગવતાં ભોગવતાં આનંદ થવો ઘટે અને જો તેમ લાગે ત્યારે કૃપાની બાબતની આપણી સમજણ સાચી છે એમ ગણવું અને માનવું. જેમ ગરીબ માણસને રોટલો ખાવા ન મળતો હોય અને પાંચ રૂપિયા અધ્ધરથી મળે તો તે કેટલો રાજી થાય ? તેવી રીતે ભગવાનની કૃપા મળી હોય તો આપણને તેનો આનંદ પ્રગટવો જોઈએ. ભગવાન આપણા દિલમાં છે અને ભગવાનનું સ્વરૂપ જ સચ્ચિદાનંદ છે. માટે તમારે પૂરેપૂરી હિંમત પકડી રાખવી અને સંપૂર્ણ નિશ્ચિંત થવું. ભવિષ્યની કોઈ જાતની ચિંતા કરવાની ન હોય. આમેય જે ભવિષ્યની ચિંતા કરે છે તે મૂર્ખ માનવી છે અને અજ્ઞાની છે. જે જીવ પોતાનો વર્તમાનકાળ યોગ્યપણે ઉત્તમપણાથી સાચવી શકે છે તેનો ભવિષ્યકાળ પણ સચવાયેલો જ છે.

બંને હરિસ્મરણ કરતાં રહેજો.

પ્રભુનો પ્રેમ

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

તેં મને જે ભાવથી કાગળ લખ્યો છે તેની હું કદર કરું છું. તું મને ગમે તે લખે અને ગમે તે કહે તેથી મારા ભાવમાં ફેરફાર થઈ શકવાનો નથી. તેં ગાળો દીધી છે ત્યારે પણ એ જ ભાવ હતો અને આજે મને ભગવાન તરીકે તું સ્વીકારે છે ત્યારે પણ એ જ ભાવ છે.

જીવનના વિકાસમાં શરીરનો બહુ મોટો ફાળો છે અને શરીરનું મહત્ત્વ તેથી કરીને આ જીવ તો ઘણું આંકે છે. તેથી

શરીર ટકે અને વધારે જીવે તે માટેના જે કંઈ શક્ય હોય તે પ્રયત્ન કરવા જ રહ્યા.

આ જીવ ભગવાન-બગવાન નથી. ભગવાનની કૃપાથી જે હોઉં તે હોઉં. એની કૃપાનું જે બળ છે તે જ સાચું બળ છે. એક ભગવાનનો ભરોંસો સાચો અને એનો વિશ્વાસ એ જ ખરો વિશ્વાસ છે. માનવી ગમે તેટલો મહાન હોય છતાં જ્યાં સુધી તે દેહધારી છે ત્યાં સુધી તેનામાં ભગવાનનું અવતરણ થયેલું હોવા છતાં તે ભગવાન નથી. ચેતનામાં પ્રતિષ્ઠિત થયેલા આત્માનું શરીર એ તેની મર્યાદા નથી કે નથી તેને અવરોધકર્તા. એવાનું શરીર તો અનેક જીવોની સાથે હૃદયના તાદાત્મ્ય ભાવથી ભાગ લઈ રહેલું હોય છે.

આ શરીરમાં એક જ દિવસમાં થતા જુદા જુદા પ્રકારના ફેરફારો તે તેની પ્રત્યક્ષ સાબિતી છે, પરંતુ તે નીરખવાને તેવું દિલ જોઈએ. આમાં બુદ્ધિ ખપની નથી. સદ્ગુરુનું શરીર, તેનાં રીતરસમ, તેની ટેવ વગેરે તે સદ્ગુરુ નથી. સમગ્ર તેના આધાર સહિતનું ચેતન તે સદ્ગુરુ છે.

માટે આપણે તો એકલા હરિનું સ્મરણ કરતાં રહેવું. હરિનું સ્મરણ મૂકવું નહિ. એ જ સાચો કર્તાહર્તા છે. એક જ સાચો આપણો બેલી છે, મદદગાર છે, રક્ષણકર્તા છે અને સાચો ભેરુ છે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

મારી નાડીના ધબકારા પણ ૧૦૦-૧૧૨ સુધી થતા રહે છે. આજે સવારે જ સુરતવાળા શાંતિલાલ તમાકુવાળા પાસે

ગણાવ્યા હતા. આ તો પ્રત્યક્ષ હકીકત ગણાય. માટે કૃપા કરીને હરિસ્મરણ કર્યા કરતાં રહેશો, અને વારંવાર પ્રભુકૃપાથી જેને ‘મોટા’ માનો છો (સ્થૂળ નહિ) તેનામાં પ્રાર્થનાભાવે દિલ પરોવ્યાં કરશોજી. શક્તિ પ્રગટ્યા વિના ચાલવું કરવું નહિ.

કોઈ વાતે કશી પણ ફિકર-ચિંતા કરવી જ નહિ. મનમાં જે વિચાર જ્યારે પ્રગટે ત્યારે તેની પરંપરામાં પડી ના જવું, તેની ખાસ કાળજી રાખવાની છે.

દુઃખમાં પ્રભુ સંગાથી

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

અશક્તિ ઘણી વર્તાય છે, તેમ છતાં એકંદરે સ્વસ્થતા અનુભવો છો તે ઘણું સારું લક્ષણ છે. અને ધબકારે હરિસ્મરણ કરો છો તે તો ઉત્તમ જ છે. ભગવાનનો ભરોંસો એના જેવું કોઈ મોટું બળ નથી. એના ઉપરનો ભરોંસો જો વધી જાય અને જીવતો થાય તો માનવીના દિલમાં એક એવા પ્રકારનું બળ પ્રગટે છે કે જેથી કરીને દુઃખની ઉપરવટ થતાં વાર લાગતી નથી.

બહેનને માલૂમ થાય કે તને પગે હમણાં ઘણી ઉપાધિ છે, તેથી તારે હિંમત હારવી નહિ. ભગવાન ઉપર ભરોંસો રાખવો. આપણે દુઃખમાં એકલાં નથી તેનું જો જ્ઞાનભાન પ્રગટાવતી રહીશ તો તારું દુઃખ પણ હળવું બનશે અને પ્રેમથી સહી શકાશે. આ કંઈ તને માત્ર આશ્વાસન આપવા ખાતર લખતો નથી. એકી સાથે કેટલાય જીવનું કંઈક ને કંઈક પ્રભુકૃપાથી આ જીવ ભોગવતો હોય છે. એ આ જીવની

પ્રગટ કથની હકીકત - મળેલાં સ્વજનમાં તેના પરત્વેની સાચી દિલની ખરેખરી પૂરેપૂરી પ્રેમભક્તિ પ્રગટેલી ન હોવાથી તેનું મહત્ત્વ કોઈથી કળી શકાતું નથી. જોકે તેનો મને અફસોસ નથી, પરંતુ ખરેખરું ધન મળેલું હોવા છતાં તેનો યોગ્ય કાળે સદ્પયોગ બની આવતો નથી તે કારણથી કરીને સ્વજનના હિતની ખાતર પ્રભુકૃપાથી ખેદ પણ પામું છું.

તારે કોઈ વાતે ગભરાવું નહિ. હિંમતથી જે તે બધું પ્રેમથી કર્યા કરજે. મનમાં ત્રાસ કે કંટાળો મુદ્દલે પ્રગટવા દઈશ નહિ. તેવું જો થયું તો બધું જ કર્યું કારવ્યું મિથ્યા થાય. મારી શરીરની સ્થિતિ ગમે તેવી હોવા છતાં કાર્યક્રમ પ્રમાણે બધે ફરું છું તો ખરો. એ પણ ભગવાનની શક્તિ છે. દેખાવથી શરીર તો ખોટવાઈ ગયેલું લાગે જ નહિ, પણ એની સ્થિતિ કેવી તે તો અંદરનો જાણે.

આ કાળે તારે તો ઘણી હિંમત અને ધીરજ રાખવાની જરૂર છે. કૃપા કરીને લેવાઈ જઈશ નહિ. તને શરીરે દુઃખ હોવા છતાં પ્રભુકૃપાથી તારે ભાગે જે ધર્મ આવ્યો છે, તેનું તું પ્રેમભક્તિથી પરિપાલન કરજે અને સાંગોપાંગ પાર ઊતરાય તેમ વર્તજે. કદી દુઃખમાં એકલી છું એમ માનતી નહિ અને દુઃખમાં સદ્ગુરુને અને હરિને વારંવાર પ્રેમભક્તિથી સ્મરણ કર્યા કરવા. તેમની કૃપા અને બળ નોતરવાં અને મદદ કરવાને પ્રેરવવાં. એ જ આપણને ટકાવી રાખે છે અને સહાય કરે છે એમ અનુભવવું.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

જત તમારો તા. ૨૩-૫-'૫૭નો કાગળ મળ્યો છે.

પ્રભુકૃપાથી જે કરવાનું છે તે કરવાનું જ છે. અને જો કરવાનું છે તો પછી પ્રેમથી કેમ ન કરવું ? પ્રભુકૃપાથી પ્રત્યક્ષ જીવીને અમે તો મળેલાં બધાં સ્વજનોને કહીએ છીએ કે જે મળેલું કર્મ છે તેમાં જો ભાવના જીવતી કરી શકીએ અને કર્મના હાર્દમાં ભાવનાને જીવતીજાગતી રાખ્યા કરીએ અને તે કર્મને ઉત્તમમાં ઉત્તમ રીતે કરવાની હૈયાસૂઝ પ્રગટાવ્યાં કરીએ, તો તેવું થતું કર્મ એ પણ પ્રભુભક્તિ છે. અને કર્મમાં ભાવના જીવતીજાગતી રહ્યાં કરે તો કંટાળો, ત્રાસ, સંતાપ, ક્લેશ કંઈ કશું થતું નથી. તે નક્કી જાણજે.

પરમાત્માની યોજના મંગળમય જ હોય છે, તેવી ભાવના સેવ્યાં કરવામાં આપણું પોતાનું કલ્યાણ છે. આપણે કોઈ વાતે અકળાઈ ન જવું. પૂરેપૂરી શાંતિ જાળવવી અને જે તે બધું પ્રેમથી પ્રભુપ્રીત્યર્થે કર્યાં કરવું. આપણે જે કંઈ કરીએ છીએ તે ભગવાનને માટે કરીએ છીએ એવી ભાવના તે તે કરતી વખતે મનમાં દઢાવતાં જવું. ભાવના વિનાનું કરેલું કર્મ તે સાચી રીતે કર્મ નથી. ખાલી તે તો આળપંપાળ ગણાય. ભાવનાથી મળેલું કર્મ જે કોઈ કરે છે તેનામાં એક પ્રકારનો ઊંડો આત્મસંતોષ પ્રગટે છે. ભાવનાથી થતાં રહેતાં કર્મમાંથી શાંતિ અને પ્રસન્નતા નીપજે છે અને આપણે હળવાંફૂલ રહ્યાં કરીએ છીએ. આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિ હોવા છતાં જો ભાવના જીવતી રહ્યાં કરે છે તો તે આપણને વળગી શકતાં નથી. માટે જીવનમાં

ભાવનાને પ્રાધાન્ય અને મહત્ત્વ આપ્યાં કરવું, અને ભાવનાને જીવતી રાખીને પ્રભુપ્રીત્યર્થે સકળ કર્મ કર્યાં કરવું.

દુઃખ-દર્દ પ્રભુપ્રસાદી છે

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

હજી સુધી તો આપણા શરીરને અસહ્ય કંઈ પડી નથી તે પ્રભુની કૃપા જાણવી. જે કંઈ આવ્યું છે તે પ્રેમથી, સંતાપ, ક્લેશ પામ્યા વિના ઘણા પ્રેમથી જો ભોગવી લઈશું તો તેમાંથી મુક્ત થયા સમજવું. જે તે બધું મળેલું છે તે મુક્ત થવા કાજે અને મુક્ત થવાની કેળવણી કાજે તે મળેલું છે. આમ તો પ્રત્યેક જીવ અંધારામાં જ અટવાતો હોય છે, પરંતુ તેનું તેને જ્ઞાનભાન પ્રગટેલું હોતું નથી. આપણે તો પ્રભુકૃપાથી અંધારામાં અટવાવું નથી. જે મળેલું છે તે મુક્ત થવાની કેળવણી કાજે મળેલું છે. એમ દિલમાં દઢાવીને વર્તવાનું છે. દુઃખ-દર્દ તો એની કૃપાપ્રસાદી છે. ‘જીવનપગલે’માં ‘દુઃખ’ ઉપરનાં ઘણાં કાવ્યો તારા ઉપર લખેલાં છપાવેલાં છે. મારી પાસે તેની નકલ નથી. નહિ તો મોકલી આપત. ગમે તેવી પરિસ્થિતિમાં પણ શાંતિ, પ્રસન્નતા ધારણ કરીને તે પસાર કરવી તે આપણું કર્તવ્ય અને ધર્મ છે.

દુઃખ ભોગવવાની કળા

પ્રિય બહેન,

જે કંઈ થયા કરે તે આનંદથી ભોગવવું, પ્રસન્નતાથી ભોગવવું, શાંતિથી ભોગવવું, ધીરજથી ભોગવવું. કંટાળો,

ત્રાસ કે એવું કંઈક થયું તો તે ફરીથી પાછા ૧૦૦ ગણાં પ્રમાણમાં સામે આવીને ઊભાં રહેવાનાં છે તે જાણશો. જેટલું શાંતિથી, પ્રસન્નતાથી, ધીરજથી ભોગવીશું તેટલા પ્રમાણમાં તેની પકડ હળવી બનવાની તે નક્કી જાણજો.

પ્રિય બહેન,

આ આખું વર્ષ આપણે માટે ઘણું કટોકટીનું છે. જેટલો કાળ આપણે જીવવાનું છે તે કાળ આપણે શાંતિથી, પ્રસન્નતાપૂર્વક હરિસ્મરણમાં ગાળી શકીએ તો જીવન ઊજળું છે. જેટલાં ત્રાસ, કંટાળો અને નિરાશા સેવાયાં તો તેના ૧૦૦ ગણાં તે આપણી સામે મોં ફાડીને ઊભવાનાં છે તે નક્કી જાણશો. માટે આવેલી સ્થિતિ વિશે અને સ્થિતિમાં કદી કંટાળો, ત્રાસ, સંતાપ સેવવાં નહિ અને અમારા ઉપર ઘણી ઘણી કૃપા કરવી.

પ્રિય બહેન,

ભાઈને જમણા નાકમાં ૬-૭ દિવસથી સોજો હોય તેવું લાગે છે. તેથી નાક ચાલતું નથી અને તેથી તેને ઘણી તકલીફ પડતી હશે. હવે થોડા દિવસમાં લાઈટનું પ્રકરણ બધું પૂરું થવાનું. હવે ઘેર જઈને રાજકોટમાં કેવોક સુધારો થાય છે, તેના ઉપર બધો આધાર.

૧૯૫૭ની સાલ કઠણ છે એમ મેં તને એક કાગળમાં લખ્યું છે. કઠણ સાલના ૬ મહિના તો નીકળી ગયા. હવે બાકીના ૬ મહિના જો પ્રભુકૃપાથી જેમ તેમ કરીને જો નીકળી જાય તો પુનર્જીવન પ્રગટે ખરું.

....ને શરીરમાં અશક્તિ રહે છે તેનાં ઈજેક્શન લેવાનાં હતાં તે ચાલુ હશે. ૫-૬ મહિનામાં અમદાવાદની વાડીલાલ હોસ્પિટલમાં કેન્સરના દર્દ માટેના ઉપચારના કોબાલ્ટનાં કિરણો લેવાની વ્યવસ્થા શરૂ થઈ જવાની છે એમ સાંભળ્યું છે. અને જો થઈ જાય તો તે કેન્સરને માટે અકસીર ઈલાજ છે એમ જે તે બધાં કહે છે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

મૂળ કેન્સરની ગાંઠ ઉપર કંઈ અસર થઈ હોય તેમ અત્યારે લાગતું નથી. એમ કાગળમાં લખાણ છે. તેથી તો મનમાં ઠીક લાગતું નથી અને બીજી પણ બે ગાંઠ થઈ છે એવું તું લખે છે. તથા જમણી બાજુના માથાથી તે ગળા સુધીનો બધો ભાગ ચાલવાની શરૂઆત કર્યા પછી થોડીવારે ખૂબ જ ભારે ભારે થઈ જાય છે, ખોટું પડતું હોય એવું થઈ જાય છે અને કળતું હોય એવું લાગે છે. આવું થાય ત્યારે બોલવામાં જીભના લોચા વળે છે. આ બધું લખાણ દિલમાં ઉશ્કેરાટ પેદા કરે છે અને જમણું નસકોરું જરાક આડા પડાય છે કે તરત જ બંધ થઈ જાય છે. તે લક્ષણ પણ સારું લાગતું નથી.

પ્રિય બહેન,

હું જાતે રાજકોટ આવું તો જ લાગણી બતાવાય છે એવું હું મુદ્દલે માનતો નથી. જીવનમાં કોઈ જીવને કોઈવાર પણ મળ્યો ન હોઉં, છતાં પણ તેવા જીવ માટે મને લાગણી છે. આ હકીકત બીજા કોઈના માન્યામાં અને સમજવામાં ન પણ આવે અને તે

ન માને તેમાં કોઈનો દોષ ન ગણાય, પરંતુ હકીકત તે છે. એટલે ન આવું તો દિલગીર ન થશો કે ઓછું ન આણશો. મારે આમ જ વર્તવું જોઈએ કે તેમ વર્તવું જોઈએ અથવા તો બીજાની આશા અપેક્ષા પ્રમાણે ચાલવું જ જોઈએ એવું હવે કશું રહ્યું નથી. પહેલાં પ્રભુકૃપાથી તેમ બનતું તે તમારા દિલનો આ જીવ પરત્વે ભાવ પ્રગટાવવા માટે, અને હજી પણ કોઈ નવું સંબંધમાં આવે તો તેને માટે તેમ જરૂર કરું ખરો. એટલે દરેક જીવ સાથે વર્તવાનું ધોરણ પ્રભુકૃપાથી નોખુંનોખું હોય છે. જોકે દરેક જીવનું પણ તેવું જ છે. છતાં મને એકલાને તે માટે લઈ પડે છે. આટલી હકીકત સ્પષ્ટતાથી એટલા માટે લખી છે કે તમારે માટે વિશેષ પ્રેમ પ્રગટાવવો અને ભાવ પ્રગટાવવો. ખાલી વાણીમાં લૂલું લૂલું લખવાથી કે બોલવાથી કશું વળવાનું નથી. તમે તો ઊલટાનું આ જીવને ભાંડવામાં અને ગોદા મારવામાં કશું બાકી રાખ્યું નથી. અને જો આખું હશે તો ત્રાસ આપ્યો છે. જેના હિતમાં અને જેના ચિંતવનમાં જ જે જીવનો સમય જાય છે અને જેનું શ્રેય પ્રભુકૃપાથી હૈયે વસ્યું છે તે પણ જે જીવોથી પરખાઈ શકાયું નથી તેવા જીવોને શું વિશેષ કહેવું ?

ભગવત્કૃપાનો અનેરો ચમત્કાર

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

ભાઈની નોકરી ઘેર બેઠાં ચાલુ રહી છે તે એક મોટામાં મોટી નવાઈ છે. પરીક્ષિતભાઈને પણ સાંભળીને ઘણો અચંબો લાગ્યો હતો. પહેલાંના કોઈ દેશી રાજ્યમાં રાજાની મહેરબાનીથી આવું કંઈ બની શકતું, પરંતુ આપણા રાજ્યમાં આવું બનવું શક્ય હોતું નથી.

ભાયલી-કોયલીમાં ઘણાં વર્ષ પહેલાં એક મનસુખરામ માસ્તર કરીને થઈ ગયા. અને તેઓને પૂનમે ડાકોર જવાનો નિયમ હતો. એક પૂનમે તેઓ ડાકોર ગયેલા અને તેમની નિશાળની મુલાકાત ડેપ્યુટી સાહેબે લીધેલી ત્યારે શાળામાં મનસુખલાલભાઈ હાજર હતા અને પછી શાળાની મુલાકાત લઈ સ્ટેશન ઉપર ઈન્સ્પેક્ટર સાહેબ ગયા ત્યારે તે જ ગાડીમાંથી પેલા અસલ મનસુખલાલ માસ્તર ઊતર્યા. તેમણે તેમના સાહેબને કહ્યું કે ‘સાહેબ, મારે દર પૂનમે ડાકોરમાં રણછોડરાયનાં દર્શન કરવા જવાનું વ્રત હોવાથી હું ડાકોર ગયેલો હોઈ શાળામાં હાજર રહી શક્યો નથી, તો તે કારણે દરગુજર કરશોજી, ત્યારે પેલા સાહેબે કહ્યું કે ‘તમે પોતે તો ત્યાં શાળામાં હાજર હતા અને શાળાની રિપોર્ટ બુકમાં તમારા કામકાજ અંગે સારો શેરો પણ કર્યો છે.’

મને પોતાને નવાઈ લાગે છે કે તો તમે ટ્રેનમાં ક્યાંથી આવ્યા ? તે પછી મનસુખલાલ માસ્તરને લાગ્યું કે ભગવાનને આટલી બધી તસ્દી લેવી પડી. મારું આટલું બધું સંભાળી લેવું પડ્યું એમ જાણીને રાજીનામું આપી દીધું.

તે પછી તેમણે બહુ મોટો યજ્ઞ કર્યો હતો. આ યજ્ઞમાં હું નાનપણમાં મારી મા સાથે ગયો હતો એમ યાદ છે. તેવી રીતે ઘેર બેઠાં અને ગામડાંની નિશાળો તપાસવાનું કામ કર્યા વિના તમારી નોકરી ચાલુ રહી છે એ એક મોટી નવાઈની હકીકત છે.

ભગવાનની કૃપાના ચમત્કારનું આ એક મોટામાં મોટું લક્ષણ છે. કેટલાયે અમલદારો માંદા હશે અને થતાં હશે પણ

તે બધાનું આમ બને છે એમ સાંભળ્યું નથી. આનું રહસ્ય સમજજો અને ભગવાનનું ઘણું ઘણું સ્મરણ કરતાં રહેજો.

સ્વજનોનાં શરીરની તકલીફોનો ભોગવટો

પ્રિય બહેન,

મેં વચ્ચે તમને લખેલું કે મારા પગ ભાંગી ગયા છે અને ઢસડાય છે, એટલી બધી શરીરમાં અશક્તિ છે અને તેવો અનુભવ ભાઈને થયો. તે ઉપરાંત ભાઈના શરીરનું આ શરીર બીજું પણ ઘણું ભોગવે છે. જે જે જીવની સાથે આ જીવનો સંબંધ છે, તે તે જીવની પ્રકૃતિ અને આ જીવની પ્રકૃતિ એક છે. પુરુષ પણ એક છે અને પ્રકૃતિ પણ એક છે. પુરુષનો પૂરેપૂરો પાકો અનુભવ થઈ ગયા પછીથી અને તેમાં નિષ્ઠા પામ્યા પછીથી પ્રકૃતિ પણ એક જ છે એવો અનુભવ એવા આત્માને થતો રહે છે. જગત અને સમાજ હંમેશાં મડદાંને પૂજવાવાળો છે. જીવતાને કોઈ સમજતું નથી અને ઓળખતું પણ નથી. આ શરીર નહિ હોય ત્યારે જુદા જુદા જીવની પ્રકૃતિનું આ જીવનું શરીર જે ભોગવતું હતું તે બધું જ્યારે તેના જીવનવૃત્તાંતમાં લખાશે ત્યારે લોક નવાઈ પામશે. અને ત્યારે વિચારશે કે અરર ! જીવતા હતા ત્યારે લાભ ન લેવાયો ! માટે તારે કોઈ વાતે ફિકર-ચિંતા કરવી નહિ. એટલું દિલથી વિચારવું કે માથે સમર્થ ધણી છે. તેનો આશરો તે મોટો આશરો છે. માટે તારે ગમે તે બને તો તેથી ગભરાઈ જવું નહિ કે અટવાઈ જવું નહિ. સગાંવહાલાંને બોલાવવાં નહિ તેની સાથે મારી પૂરેપૂરી સંમતિ છે. ઊલટાં તે લોક વાતાવરણ બગાડે. તારે ભગવાનનું સ્મરણ કર્યા જ કરવું

અને રજા લઈ લેવી. આપણે ભાઈથી કોઈ રીતે છૂટા પડવાપણું નથી. જાય તો શરીર જવાનું છે. કંઈ દિલ જવાનું નથી. માટે પૂરી હિંમત રાખજે અને ‘મોટા’ને સાથે ને સાથે રાખજે. એને વિખૂટો પાડીશ નહિ.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

ભાઈને આપણાથી શાંતિ મળે તેવું કરજે. તારા શરીરની પરવા ન કરતી. એને રાખવાવાળો રામ છે. એવો ભરોંસો પાકો રખવજે. ભાઈની સાથે જેમ શરીરથી છું તેમ દિલથી પણ છું જ.

પ્રભુપ્રાર્થનાથી કૃપાશક્તિ મળે

પ્રિય બહેન,

તું કોઈ વાતે ગભરાઈશ નહિ. તારી પડખે રહેવાને દિલ છે જ. કૃપા કરી હિંમત રાખજે. પ્રભુ સમર્થ છે. એની કૃપાશક્તિ પ્રાર્થના કરી કરી માગ્યાં કરજે. હરિસ્મરણ ખૂબ કરતી રહેજે.

ભાઈની સાથે રહેવાને પ્રભુકૃપાથી દિલમાં દિલથી છું. કૃપા કરી તારા ઉપર આધાર છે. તું કોઈ વાતે ઢીલી ન પડીશ. હિંમત, બળ રાખી ટટ્ટાર રહ્યાં કરજે. એની મદદ મળ્યાં કરવાની.

પ્રિય બહેન,

ભાઈના શરીરની હકીકત મને લખતી રહેજે. પ્રભુ કરે અને કંઈ આડુંઅવળું હોય તો તાર પણ કરાવવો. છેલ્લી વેળા જ ન પ્રગટે તે તો ઉત્તમ અને તેમ થાય તો ત્યાં હોઉં એમ થયાં કરે છે. મારાથી શરીરમાં કેમ ચાલ્યા કરે છે તે

લખવાથી પણ શું ? ભાઈ સાથે હોવાનો પ્રભુની કૃપાનો પ્રયત્ન હોય છે. આ તો ભાવનાની ઝીણી વાતો છે. તારા ઉપર મારો આધાર છે. તું હિંમત રાખજે અને મરદ બનજે. ‘સુખદુઃખ ટાળ્યાં તે કોઈનાં નવ ટળે.’ માટે તેનાં પરત્વે કશું જ લક્ષ ન જાય તે ઉત્તમ. ભાઈને હૃદયનાં વહાલ.

પ્રિય બહેન,

ભાઈના શરીરની હકીકત વાંચી. વાંચી હૈયું લોઢા જેવું કઠણ રાખીને ફરું છું. અમારામાં પણ લાગણી હોય છે. તટસ્થતા, સમતા એટલે કંઈ પથ્થર નહિ. ગુજરાતમાં હોઉં તો અવળે ટાણે કાંઈ નહિ તો હાજર તો જલદી રહી શકાય. ભાઈના શરીરની આવી દશામાં ત્યાં વધારે રહેવાનું દિલ થાય જ નહિ. એથી કરીને તો તને અને તારી સેવામાં બહુ જ મુશ્કેલી પડે. હવે તારે નિશાળે કપાતે પગારે રજા લઈ લેવી. નહિતર જગત વગોવી મારે. તેની પંચાત નથી, પરંતુ આપણી સેવામાં ખામી પડી જાય.

પ્રિય બહેન,

પ્રભુની કૃપા દિલથી સમજતાં રહેવું. લખી લખીને શું હિંમત, ધીરજ પ્રેરાવી શકું ? એ તો દિલનું કામ હોય છે.

આ જીવનું શરીર કેટકેટલુંક કેટલાનું સહે છે તે તો પુરવાર થયેલી હકીકતો છે. તને તેનું જ્ઞાનભાન થાય છે તે સારી વાત છે.

મરદ બનજે અને માટી થજે.

અશાંતિ, ક્લેશમાં હરિસ્મરણ કરો

પ્રિય ભાઈ,

કંટાળો પ્રગટવાથી કંટાળો ઓર વધારે થવાનો. બને તેટલાં શાંતિ, સ્વસ્થતાથી તે ભોગવાશે તે જ ઉત્તમ. જાણી જોઈને શરીરને વિખૂટું પાડી દેવામાં પણ સાર ન હોય. બને તેટલું હરિસ્મરણ, પ્રાર્થના આદિમાં રહી શકાય તેવા પ્રયત્નમાં જીવવાથી કંઈક હળવાશ ટકવાની. આ જીવનમાં કંટાળો, ત્રાસ, અશાંતિ, ક્લેશ જેટલાં જન્માવ્યાં તેટલાં જ બલકે વધારે પ્રમાણમાં તે સામે આવીને ઊભવાનાં જ છે તે નક્કી જાણજે. તેવાં બધાં ભૂતો મારા સાધનાકાળમાં સામે આવીને પ્રગટેલાં. તેને વળાવતાં વળાવતાં તો દમ જ નીકળી ગયો હતો. એ તો પ્રભુકૃપા જો વર્ષતી ન હોત તો શક્ય પણ બન્યું ન હોત. માટે કૃપા કરીને ત્રાસ કે કંટાળો થતાં જાગૃતિ સેવી સેવી હરિસ્મરણમાં લાગવાથી ડહાપણ છે. ચેતજો ચેતજો.

અશાંતિ, ક્લેશમાં હરિસ્મરણ કરો.

પ્રિય બહેન,

જત તને એમ.સી.નો દુઃખાવો ઉત્કટમાં ઉત્કટ પ્રગટ્યો હતો તે જાણ્યું. દુઃખ આવે છે ત્યારે ચારે બાજુથી આવે છે. માટે એ તો ધીરજથી, પ્રેમથી, શાંતિથી તેને સહેવાનું છે. રિબાઈ રિબાઈને મરવામાં માણસાઈ નથી. રિબાઈ રિબાઈને કોણ મરે ? આપણે મૃત્યુને તો હર્ષથી સ્વીકારીને વધાવવું છે અથવા ‘મૃત્યુ મરી ગયું રે લોલ’ એવું કોઈક કવિનું ગીત છે. એમ આપણે તો હરિકૃપાથી જીવવું છે. માટે તમે કૃપા કરજો. કૃપા કરજો.

પ્રિય બહેન,

ભાઈના શરીરની હકીકત જાણી. પ્રભુપ્રાર્થના કરવામાં આર્તતા, આર્દ્રતા પ્રગટે છે. હવે તો એમ થાય છે કે ગુજરાતમાં હોઉં તો ઠીક, કે જેથી એવું કશુંક હોય તો તુરતમાં તુરત ત્યાં આવી પહોંચાય. આ તો વેગળાની વાટ. આવતાં આવતાં ચાર દિવસ લાગી જાય. રાજકોટ પણ વારંવાર આવી જવું પોષાય તેવું પણ ન હોય. વળી, આવીને તને કંઈક મુશ્કેલીમાં મૂકવા જેવું થાય, પણ એટલું ખરું કે ગુજરાતમાં હોઉં તો તાત્કાલિક ત્યાં પહોંચી શકવામાં સરળતા થાય.

ભાઈને પોતાને જે કંઈ થાય તે બધું સાફ મને લખ્યા કરે છે તે ઉત્તમ છે. માત્ર તારે અડગ રહેવું. પોતાનાં સ્વજનને આમ રિબાતાં રિબાતાં નીરખ્યાં કરવું તે કંઈ રમત વાત નથી.

મારા વહાલા ભાઈ,

તારા હાથથી લખેલ કાગળ વાંચી બહુ રાજી થયો છે.

પ્રભુ તારા દિલમાં હરિસ્મરણની ભાવના જીવતી રાખે એટલી જ પ્રાર્થના છે.

કૃપા કરી જિજીવિષાની ભાવના તો અખંડ અને સમગ્રપણે પ્રત્યેકમાં રહેલી જ હોય છે. તે તોડી તૂટી શકતી જ નથી, અને તેથી તો જીવનની અનંતતા ટક્યા કરે છે. શરીરનો અંત તે કંઈ જીવનનો અંત નથી. શરીરના અંતથી પુનર્જીવનની નવી શક્યતાઓમાં પ્રવેશવાનું બનતું હોય છે. જે કામ હવે શરીરથી થઈ શકે તેવું નથી હોતું એટલે જીવ જેમ જૂનું વસ્ત્ર ઉપયોગમાં

લેતાં નથી અને નવું ધારણ કરીએ છીએ તેના જેવું તે પણ કરે છે એવી સહજ રચના છે. હરિસ્મરણની ભાવના દઢાવવાનું કર્યા કરશે તો મારા ઉપર પરમ ઉપકાર થવાનો છે.

‘મોટા’ની મદદ મેળવવાની કળા

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

કૃપા કરી કશું મનમાં ન સંઘરવા કૃપા કરજો અને હવે તો પૂરું ખાલી જ થવાનું છે.

અંદરનું જાગૃત થવા કાજે પહેલાં તો બહારથી બેભાન થવું જ પડે છે. સાધનામાં પણ તેમ જ છે. ભાવનાનો અતિરેક થતાં ભાવાવેશ વારંવાર પ્રગટતાં પ્રગટતાં બાહ્યભાન સકળ પ્રકારનું ભુલાતાં અંદરનામાં તલ્લીન, એકાગ્ર, કેંદ્રિત થવાતાં અને તેવા અભ્યાસમાં જીવંત નિષ્ઠા પ્રગટતાં પ્રગટતાં તે સહજ થઈ જતું હોય છે. તે પછી બાહ્યભાન જતું રહેતું હોતું નથી. તેમ છતાં અંતરમાંનું અંતરભાન જાગૃત રહ્યાં કરે છે. કૃપા કરીને આ જીવના ચેતનપણાને જાગૃત કરી કરાવીને એના સન્મુખમાં સ્મરણ સાથે મનમાં જીવી શકાયું અને તેમ રહી શકવાનું બન્યું તો મદદ મળતી જરૂર અનુભવાય.

હરિસ્મરણ સાથેનું કર્મ યજ્ઞ છે

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

મારો આધાર હવે તો ઓ બહેન તારા ઉપર છે. માટે કૃપા કર. હિંમત રાખી ધીરજ, શાંતિ પકડીને સેવા કરજે. રડીશ કરીશ નહિ, તો જ મારી લાજ રહે. તું પ્રેમથી સ્થિર

ચિત્તે શાંતિથી હરિસ્મરણ કરતાં કરતાં જે કરીશ તે એક યજ્ઞ છે. તારે જે કહેવું હોય તે પ્રાર્થનાથી અને નિવેદન કરી શકાય.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

આપણાં બધાંની લાજ રાખવાવાળો તો તે હજાર હાથવાળો ધણી છે. ધીરે ધીરે ખાવાનું પણ ઓછું થતું જાય છે અને અશક્તિનો વધારો થતો જ જાય છે. એટલે હવે મને લાગે છે કે વધારે વાર થવાની નથી. માટે નિશ્ચિંત થવું. જીવનમાં સંપૂર્ણ નિરાશાથી ભરેલા શરીરને છોડવું એ હિતાવહ નથી, પરંતુ માનવીને કહેલું કંઈ થોડું જ બધું ગળે ઊતરતું હોય છે ! ભગવાનની કૃપાનાં લક્ષણ પ્રત્યક્ષ જીવનમાં વર્તાતાં હોવા છતાં જે જીવને નિરાશાનો પાર નથી તેવા જીવને શું કહેવું અને શું કથવું ? અમનેયે સોબત તો મરદની ગમે છે.

પ્રભુમાર્ગે જવામાં સ્વજનોને તાલાવેલી નથી

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

તમારો તા. ૨૮-૮-'૫૭નો કાગળ મળ્યો. તા. ૨૮-૮-'૪૧ની તારીખ તમને યાદ આવે છે તે પ્રભુની કૃપા છે. તેને આજે લગભગ ૧૬ વર્ષ થઈ ગયાં. એ ૧૬ વર્ષની કક્ષામાં આપણે જીવ સ્વભાવની કોટિએ પણ ખરેખરા રાગવાળા ન થઈ શક્યાં. સંસારની રીતે પણ મિત્ર મિત્રને જે ઉત્કટતાથી, આવેશથી અને આવેગથી ચાહે તેટલું પણ આપણું પ્રભુકૃપાથી બની શક્યું નહિ. તે મારે મન એક અફસોસની હકીકત નથી. માનવી જીવનનું અસલ વલણ અને વહેણ

કેવા કેવા પ્રકારનું હોય છે તે તો મને પ્રભુકૃપાથી નિકટનાં મળેલાં સ્વજનનાં જીવનમાં આજે પણ જોવા મળે છે. પ્રભુમાર્ગે ધપવાની ખરેખરી દિલની તાલાવેલી પ્રગટેલી નથી. એટલે પછી કોઈની પ્રગતિ થઈ શકતી નથી. તથા આ માર્ગે જવાને માટે જે શ્રદ્ધાની અનિવાર્ય જરૂરિયાત હોય છે તે પણ કોઈનામાં જોતો નથી. એટલે મારાથી પ્રયોગની રીતે પ્રત્યક્ષ કશું કામ કરી બતાવાતું નથી. ઉપર ચઢવાને માટે સદ્ગુરુરૂપી નિસરણીમાં જે દિલનો નીતરતો, નીતર્યો ઊછળતો પ્રેમભાવ હોવો ઘટે તેની પણ ઘણી ઘણી ઊણપ જોઈ છે. એટલે કશું ન વળી શકે તો તે પણ યથાયોગ્ય છે, તેમ છતાં ‘ભગવાનની એવી મરજી’ એવું કદી આશ્વાસન પ્રભુકૃપાથી આ જીવે લીધેલું નથી. પ્રભુકૃપાથી તે તે સ્વજનોનાં જીવનમાં આ જીવે બનતો ભાગ લીધેલો છે. રાજકોટમાં આ શરીરનું ઓચિંતું માંદું પડવું એ કોઈ આકસ્મિક ઘટના ન હતી. હજી મારું શરીર વળ્યું નથી. બપોર પછી થોડોક તાવ આવી જાય છે. થોડુંક શરીર વળે અને એવી મારી સ્થિતિ થાય ત્યાર પછી અમુક તાંત્રિક વિધિ કરવાની હકીકત મેં તને જણાવેલી તે થઈ શકે. એવી જાતની શરીરની શક્યતા થતાં હજી ઓછામાં ઓછા ૧૫-૨૦ દિવસ તો થાય.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

પથારીમાંથી બેઠાં થતાં પણ આંખે અંધારા આવી જાય છે અને આંખ ખેંચાયા જેવી થઈ જાય છે, એવું જો દિવસમાં બહુ વાર થાય તો....ની ઈચ્છા પ્રમાણે થઈ જાય ખરું અને

એમાં વાર ન લાગે. વેગેનીનની અસર પણ હવે રોજના જેવી નથી થતી તે બધાં લક્ષણ.... ની ઈચ્છા પૂરવામાં મદદ કરતી હોય તેના જેવું છે.

પ્રિય બહેન,

હજી મારી તબિયત મુસાફરી કરી શકે એવી સ્થિતિની થઈ ગઈ નથી. હજી નબળાઈ અશક્તિ ઘણી છે. અને હજી ભૂખ બરાબર લાગતી નથી. હજી ૧૫ દિવસ સુધી શરીર વળે તેવું લાગતું નથી. એટલે હાલમાં મારી આશા રાખશો કરશો નહિ.

ભાઈના શરીરની સ્થિતિની હકીકત જાણી. મહીં મહીંથી એને બોલાય નહિ અને આંખો વગેરે ચઢી જાય, માથાનો અમુક ભાગ બહેરો થતો જાય છે એ બધાં લક્ષણો.... ની ઈચ્છા પ્રમાણેના જ બન્યાં કરે છે. પ્રભુની કૃપાથી એના જેવા રોગવાળાને જે ભયંકર દર્દ થાય છે તે થતું નથી એ ભગવાનની મોટી કૃપા છે. એ કૃપાનો અનુભવ જાણીને ભગવાનના અહેસાનમંદ થાઓ !

સ્વજનો માટે 'મોટા'ની ભાવના

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

ખરી રીતે ભાઈને મરવાની જરાકે ઈચ્છા નથી. કોઈ પણ જીવને મરવાની ઈચ્છા હોતી નથી, કારણ કે જિજીવિષાની વૃત્તિ કાયમ જીવતી રહેતી હોવાથી જ આ શરીરના જીવન પછીનું બીજા જીવનનું અનુસંધાન કાયમ રહે છે. દરેક પ્રાણીમાત્રમાં જડચેતન બંનેમાં જિજીવિષાની ભાવના માળાના મણકામાં જેમ

દોરો આરપાર નીકળતો પરોવાયેલો રહે છે તેમ જિજીવિષાનું છે. માનવી ગમે તેમ બોલે, તેનો બોલવાનો તે કાળ પૂરતો જ કશો અર્થ હોય તો હોઈ શકે. જેને મરવું જ છે, તેને કોઈ રોકી શકતું નથી. મારું શરીર હજી વળેલું નથી.

મારા દેહનાં સગાંને માટે તમારે લોકોને માટે જેવો ભાવ છે, તેવો ભાવ તેમને માટે નથી. છેક ત્રિચિનાપલ્લીથી તમારે માટે જ ગુજરાતમાં આવીને આ વખતે વસવાનું કર્યું છે. એમાં કંઈ કોઈના ઉપર ઉપકાર નથી, પરંતુ સ્વજનને માટે આ જીવની ભાવના કેવી છે, પ્રત્યક્ષ કેવી છે તેનો જીવતો જાગતો તે પદાર્થપાઠ છે. જેનામાં કદરભાવના પણ નથી તે સજ્જનકોટિનો જીવ પણ નથી. એટલું નક્કી જાણજો.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન

ડૉ. મોદીએ કહ્યું કે ‘મગજમાં કેન્સર આગળ વધ્યું છે અને ખોપરીનાં હાડકાંને અસર કરી છે અને તાળવાનો ભાગ તદ્દન પોચો થઈ ગયો છે.’ પણ તે દાક્તરને હજી પણ ત્યાં જઈને એમને પૂછજે કે આ બધાં દુઃખદર્દમાંથી શરીર ક્યારે છૂટવાનું? હાલમાં વેગેનીનથી ચલાવીએ છીએ તે સારી વાત છે. મોર્ફીયાનું ઈજેક્શન બને ત્યાં સુધી ન લેવું પડે તો તે વધારે સારું.

વહાલા ભાઈ,

પૂજ્ય બા સાહેબ તારે માટે કેટલાં કેટલાં ઓછાં ઓછાં થઈ જાય છે અને કેટલાં દિલની લાગણી રાખે છે એ તેમનો

ઉદાર સ્વભાવ બતાવે છે. તેમનાં વર્તન દ્વારા ભગવાન આપણને શીખવવા માગે છે કે આપણે પણ આપણી સાથે જે સ્વજનો મળેલાં હોય તેમની સાથે તેવી રીતે જ વર્તવું.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

નાકમાંથી હવે એકદમ પ્રવાહી નીકળતું તે ૪-૫ દિવસથી ઠીક ઠીક ઓછું નીકળે છે તે ભાઈને રાહત તો ખરીને ? દાક્તરનો રિપોર્ટ સારો નથી તે તો જાણ્યું છે, પણ બીજું શું કહે છે તે જરૂર લખજે.

ખાવામાં મગનું પાણી લેવાય છે તે સારું છે. ગાંઠો ઉપર અફીણ અને સમુદ્રફીણ બંને લગાડવાનું કર્યું તે પણ સારું થયું.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

પૂજ્ય બા સાહેબ આપણા ઉપર કેટલો બધો પ્રેમ અને સદ્ભાવ રાખે છે, તે પ્રત્યક્ષ જોઈને આપણે પણ જીવનમાં જેમને જેમને મળેલાં છીએ તેમનાં પરત્વે તેવું વર્તન આપણે રાખવું ઘટે. આપણે પૂજ્ય બા સાહેબ જેવાં બીજાંઓના સદ્ભાવનો ભોગ ભોગવી લઈએ અને આપણે પોતે બીજાંઓ પરત્વે તેવો ભાવ ન દાખવીએ, તો ભગવાને આપણને શીખવા અને કેળવવા કાજેનો આપેલો પદાર્થપાઠ મિથ્યા જાય. આ નાનકડું માનવીનું જીવન કેટકેટલી શક્યતાઓથી ભરપૂર પડેલું છે તેની આપણને હજી ક્યાં ખબર પડી છે ?

પ્રિય બહેન,

ભાઈની સારવારમાં અને સેવામાં આપણા તરફથી કંઈ પણ કશા પ્રકારની કમીના ન રહે તેની તો ઘણી ઘણી કાળજી રાખવી. આપણે ત્યાં કોઈ આવે જાય એટલે ભાઈના શરીરની સેવામાંથી આપણું લક્ષ જરાકે ઘટવું ન જોઈએ. તેના તરફનું ખૂબ ખૂબ મહત્ત્વવાળું ધ્યાન આપણું સદાય તેનામાં ચોંટેલું રહે એ ઘણું જરૂરનું છે.

માંદગીની વેળાએ આપણામાં જોવા જવાનો જે રિવાજ છે તેની પાછળ તો આપણને તે લોક ઉપયોગી થઈ પડે અને મદદમાં આવે તે તેનો અસલ હેતુ હતો અને છે. આજે અમદાવાદમાં જ્યાં ત્યાં હું જોઉં છું કે તેઓ આવનારની માંદગીના ઘરવાળાએ ઊલટી વધારે સારવાર અને દેખરેખ રાખવી પડે છે. ચાપાણી કરવાં પડે છે, નહિતર કહેશે કે અમારો ભાવ પણ ન પૂછ્યો. ભાઈને ત્યાં આવવાને માટે મારી તો કોઈ સલાહ પૂછે તો હું તો ઘસીને ના પાડું. ભાઈને માટે જેને ખરેખરો દિલનો સાચો પ્રેમ હોય તે ભાઈને માટે દિલમાં દિલથી પ્રાર્થના કરે. લાગણીનો તે સાચો ઉપયોગ છે. કોઈ આપણને જોવા આવતું નથી એવું તો આપણને કદી થવાનું નથી અને ઓછું આવવાનું પણ નથી. ઊલટું તેથી કરીને ભાઈની સેવામાં આપણે વિશેષ ને વિશેષ એકધારા લક્ષથી રહી શકીએ અને હાલમાં તેની ઘણી જરૂર.

‘મોટા’ સાથેના સંબંધથી ભાવના કેળવો

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

મને હવે જે સંબંધમાં દિલની ભાવના હોતી નથી, તેવો સંબંધ ઈની કૃપાથી કરી બહુ જ કઠતો હોય છે. જે સંબંધથી કરી

જીવનમાં કોઈ પણ પ્રકારની ભાવનાનો ઉઠાવ ન થતો હોય અને ભાવનાથી કરી ત્યાગ, બલિદાન, સમર્પણ ઉમળકાથી ન જાગતાં હોય અને જો ન થતાં હોય તો સંબંધનો કશો જ અર્થ નથી. અને સંબંધનો હેતુ તો ભાવના કેળવવા અને પ્રગટાવવા માટેનો છે. તેમાંનું જો કશું ન અનુભવાતું હોય તો તેવા સંબંધમાં કશો જ માલ નથી. પ્રભુકૃપાથી અમારું તો એ ચલાવ્યાં કરે છે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

અનું ધાર્યું થવાનું છે. Let thy will be done. એવો જ્ઞાનભક્તિપૂર્વકનો શરણાગતિનો આશરો આપણે કેળવવાનો છે. જેને શ્રીભગવાન ઉપર પૂરેપૂરાં શ્રદ્ધાવિશ્વાસ છે તે તો જે કંઈ મળે તેને પ્રસાદી તરીકે પ્રેમથી સ્વીકારે છે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

કોઈ પણ સંજોગોમાં તારે ગભરાઈ ન જવું. પૂરતી હૈયે ધીરજ રાખવી. અને પાકી હિંમત દઢાવજે. અને કોઈ જાતની ચિંતા કરવી નહિ. ખરી લાગણી તેનું નામ કે જે આપણું પ્રિય હોય તેનું જે રીતે કલ્યાણ થાય તે રીત આપણે આદરવી. લોકોની પેઠે ડબક ડબક આંખમાંથી આંસુ પડે તે કંઈ લાગણીનું સાચું સ્વરૂપ નથી. આપણે તો એની સેવામાં એકતાર લાગી જવું. આપણી સેવાથી એને પૂરતો આત્મસંતોષ થાય તો જ આપણી સેવાનું સાચું મૂલ્યાંકન ગણાય. એટલે આપણે ભાઈની સેવામાં કોઈ જાતની કમીના ન રહે તે જોવું અને એની સેવામાં લગાતાર રહ્યાં કરવું.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

ભાઈને માલૂમ થાય કે તું ગભરાય તેનાથી તો અમને નામોશી લાગે કે શરમ આવે. માટે કૃપા કરીને અત્યાર સુધી જે શાંતિ અને સ્વસ્થતાથી ભોગવ્યાં કર્યું છે તેને જીવતાં રાખજે. અને જ્યારે તને મન થાય ત્યારે મને બોલાવજે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

હજુ તારું મગજ અને બુદ્ધિ સ્પષ્ટપણે ચોક્કસ કામ કરે છે એની મને ખાતરી થયેલી છે. અને જે હકીકત તારા જેવા દર્દની સ્થિતિના બીજા દર્દીઓને શક્ય હોતી નથી. કૃપા કરીને કોઈ પણ રીતે ગભરામણમાં ન પડવું અને અટવાઈ પણ ન પડવું. સર્વ કોઈના શરીરનું પરિણામ તો નિશ્ચિત છે જ. તેવું આપણું પણ હોય.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

શરીર તો પોતાનાં લક્ષણો જુદાં જુદાં બદલ્યાં કરે. હવે આપણે કોઈ વાતે ગભરાવાનું નથી. બધો ભો રાખ્યે કંઈ પાલવે તેવું નથી. માટે એના ઉપર જ તે છોડી દેવો. અને જે થવાનું છે તે તો થવાનું જ છે. પ્રત્યેક જીવમાં સતત એકધારી ચાલુ રહેતી જિજીવિષા જીવનની અનંતતાનું સૂચક છે. એવી જિજીવિષાની ભાવનાને અંગે જ જીવનની સળંગતા રહેલી છે. માટે જીવન મળવાનું છે. તે તો સદાય છે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન

છે. માત્ર શરીરની બાબતમાં આપણે માગીએ અને ઈચ્છીએ તે રીતે તે ફળતી આપણને લાગતી નથી એટલું જ. તેમ છતાં જીવનની બાબતમાં તે કામ પણ લાગતી હોય.

હરિસ્મરણ ન કરવાની સજા

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન તથા મહાત્માશ્રી ૧૦૮ રમાકાંત સાહેબ,

અમારા મહાત્મા ત્યાં બપોરે ઊંઘે છે કે નહિ ? ભૂલેચૂકે જો ઊંઘતા હોય તો એમના ઉપર તારે એક ઘડો ઠંડું પાણી રેડવું. અને ભગવાનનું નામ બોલતા ન હોય તો એક ડફણું માથામાં મારવું. નહિ તો એક અંગારો લઈને ચાંપી દેવો. આ કંઈ મશ્કરીમાં લખ્યું નથી. ખરેખરું લખ્યું છે. એવું થાય ત્યારે જ એમને ખરેખરી ખબર પડવાની છે. આખું જીવન આમ એળે વહી ચાલ્યું તોય હજી સાહેબની આંખ ઊઘડતી નથી. માટે કૃપા કરીને તમારે બધાંએ ઘણું ઘણું કરીને હરિસ્મરણ કરવું.

સ્વજનોના મૃત્યુટાણે ‘મોટા’ની પ્રાર્થના

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

પ્રભુકૃપાથી મળેલાં સ્વજનના શરીરના મૃત્યુકાળે મતિગતિ શ્રીપ્રભુના ચરણકમળમાં જ પ્રગટે એવી મારી પ્રાર્થના અને હંમેશાં થયાં કરતી હોય છે. આ હકીકત પણ પ્રયોગસિદ્ધ છે. નંદુભાઈની બાને મરણટાણું પ્રગટેલું. બે કલાક સુધી નાડી પણ ડોક્ટરોને હાથ આવતી ન હતી, અને ત્રણ ડોક્ટરોની

કમિટી બોલાવેલી એવી તેમનાં શરીરની ગંભીર સ્થિતિ હતી. તેવી વેળાએ પણ એકમાત્ર હરિનું સ્મરણ તે કર્યા કરતાં હતાં. અને તે પણ મોટેથી. ડૉક્ટરને પણ નવાઈ લાગતી હતી કે તેમનાં શરીરની આવી ગંભીર હાલતમાં તેઓ આવી રીતે બોલી શકે છે કેવી રીતે ? એટલે ભઈલા, તું નિશ્ચિત થજે. શરીરથી તારાથી દૂર હોવા છતાં મારું દિલ તારામાં છે. અને તારી ભાવના-તારા દિલની ભાવના ભગવાનમાં પ્રગટ્યાં કરે એ જ મારું તો ધ્યેય છે. તારા શરીરની સ્થિતિ અને તેનું દર્દ જોતાં કોઈ પણ માનવીથી તારી જેમ રહી શકાવું શક્ય નથી. શ્રીભગવાનની કૃપાનો તને જરૂર સાથ છે.

બહેનને માલૂમ થાય કે આ જ ખરો કાળ ભાઈની સાચી રીતે સેવા કરવાનો છે. અને હવે જ ખરેખરી હિંમત પકડવાની છે. કોઈ પણ રીતે તેને ઓછું આવવા દેશો નહિ. અને તેને જેમ સરળતા અને શાંતિ પડે તેમ વર્ત્યાં કરશો.

વહાલા ભાઈ,

હજુ તારા લખાણમાં ક્યાંય ધ્રુજારો નથી. તું સલામત છે, પણ શરીરથી નહિ. હાલની મનની દશાથી નવજીવનનું નિર્માણ છે.

પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

ભાઈના શરીરની બધી હકીકત જાણી છે. હવે જ આપણે ખરેખર ચેતતા રહેવાનું છે. અને કોઈ વાતે ગભરાવાનું નથી. હિંમત અને ધીરજ પૂરેપૂરી રાખજો.

અંતરની જાગૃતિ એ જ જીવનવિકાસનો પાયો
પ્રિય ભાઈ તથા બહેન,

પુનઃસર્જનના નવજીવનના વિકાસ માટેની અલગ
શરીરની ખરેખરી પણ આવી ચૂકેલી છે. પણ ચૂકે તે બધુંય
ચૂકે. માટે આપણે હવે તો આ ગાળો પ્રભુકૃપાથી ઘણી
ખબરદારીથી, હિંમતથી અને પરાક્રમથી ચેતવાનું છે. અંતરની
જાગૃતિ એ જ જીવનવિકાસનો પાયો છે. પ્રભુકૃપાથી એને
ટકાવજે. શરીર તો એવી જાગૃતિ પ્રગટાવવા માટેનું એક સાધન
છે. શરીરના કરતાં અંતરનાં સાધનોનું બળ કેટલાય ગણું
મોટું હોય છે. અને એ બળ જ અત્યારે કામ આપી રહેલું
છે. હવે શરીરની પણો નજીક છે. માટે કૃપા કરીને અંતરમાં
જાગૃત રહીને ચેતજે.

તા. ૧૨-૧૧-૧૯૫૭, નડિયાદ

પ્રિય બહેન,

જત અહીં અમારી બધી રીતે દેખભાળ રાખનાર અને
આશ્રમને બધી રીતે મદદ કરનાર ભાઈ કુબેરદાસ, હૃદય બંધ
પડવાથી દેવલોક પામ્યા છે. આજે બીજો દિવસ થયો છે.
બધી રીતે ભગવાન કસોટી ભારે કરી રહેલો છે. એ પણ
એની કૃપા જ છે.

કોઈ વાતે મૂંઝાઈશ નહિ અને અટવાઈશ નહિ. અને
જેમ તેં હિંમત દાખવીને મારી આબરુ સાચવી છે તેમ સાચવજે.
તારા વર્તનથી તેં મને શોભાવ્યો છે. તેમ હવે પણ વર્તજે.

॥ હરિ:ૐ ॥

સાધનામર્મ

૧. મુખથી કે મનમાં જાગૃતપણે જપ, સાથે સાથે હૃદયપ્રદેશે ધ્યાન તથા ચેતનના ચિંતન સહ ભાવાત્મક ભાવનું રટણ.
૨. પ્રત્યેક પળે સતત સમર્પણ, સારું તેમ જ નરસું-બંનેનું.
૩. સાક્ષીભાવ, જાગૃતિ, વિચારોની સાંકળ ન જોડો.
૪. બને તેટલું વધુ વાચિક અને માનસિક મૌન રાખો, કેળવો અને ખૂબખૂબ શરણભાવ જીવનમાં ચેતનાપૂર્વકની જાગૃતિથી કેળવ્યા કરો.
૫. આગ્રહો—પ્રભુચિંતન સિવાયના સર્વ આગ્રહો છોડો, નમ્રતા કેળવો, શૂન્ય થવાનું ધ્યેય રાખો.
૬. ખૂબ ભાવપૂર્વક હૃદયસ્થ રહીને આર્દ્ર અને આર્તભાવથી પ્રાર્થના કરો, ભગવાનને સર્વ સુખદુઃખ જણાવતા રહો, તેની સાથે આત્મનિવેદન દ્વારા અંગત ખૂબ ગાઢો સંબંધ બાંધો, મનમાં કશુંયે ઘોળાવા ન દો. ખાલી રહો.
૭. આવી પડતાં કામો પ્રભુનાં સમજો, જરાયે ક્યવાટ વિના ખૂબ પ્રેમપૂર્વક તે કરો. પ્રત્યેક પ્રસંગ-બનાવ આપણા કલ્યાણ અર્થે જ છે અને પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિ આપણા પોતાના જ વિકાસાર્થે થવી ઘટે. પ્રત્યેક પ્રસંગ પાછળ પ્રભુનો ગૂઢ, શુભ સંકેત રહેલો છે.
૮. આત્મલક્ષી-અંતર્મુખી થાઓ, માત્ર પોતાની દુનિયામાં વસો. જાણી-જોઈને જાતને સંડોવવા દો નહિ.
૯. પર (પારકાંની) સેવા પ્રભુની સેવા સમજો, સેવા લેનાર, સેવા દેનાર ઉપર, સેવા કરવાની તક આપીને ઉપકાર કરે છે. રામે આપ્યું છે અને રામને દઈએ છીએ, ત્યાં 'મારું મારું' ક્યાં રહ્યું? તારું આ જગતમાં છે શું ?
૧૦. પ્રત્યેક કાર્ય, પ્રત્યેક વાતચીત, વ્યવહાર આપણા ધ્યેયને વેગ આપે એવા ખાસ હેતુસર, હેતુનું લક્ષ જીવતું રાખીને કરવાં. વાંચતી-લખતી વખતે અને પ્રત્યેક કર્મ કરતી પળે ભાવની સ્મરણ ધારણાનો અભ્યાસ કેળવ્યા કરો.
૧૧. વૃત્તિનું મૂળ શોધો, તેનું પૃથક્કરણ કરો. તેમાં ભેળવાયા વિના તેને તટસ્થતાપૂર્વક અને સ્વસ્થતાપૂર્વક નિહાળો.
૧૨. પ્રભુની પ્રત્યેક કળા, સૌંદર્ય, રમ્યતા, વિશુદ્ધતા આદિ પ્રસાદીઓમાં

રહેલા ભાવનું, તેને તેને અનુરૂપ ભાવનું, આપણામાં ત્યારે અવતરણ થવા પ્રાર્થના કરવી.

૧૩. ઊર્મિ, આવેશ અને લાગણીને એમ ને એમ વહી જવા ન દો, તેમ જ તેમાં ભેળવાઈ પણ ન જાઓ. તેનો સાધનામાં ઉપયોગ કરો, તાટસ્થ્ય કેળવો.
૧૪. જમતી વખતે અને પાણી પીતી વખતે જીવનમાં ચેતનશક્તિના અવતરણ-ભાવની પ્રાર્થના કરવી, શૌચ, પેશાબ આદિ ક્રિયાઓ સમયે વિકારો, નબળાઈઓ ઈત્યાદિના વિસર્જનભાવની પ્રાર્થના કરવી.
૧૫. સ્થૂળનો ખ્યાલ ત્યજીને સૂક્ષ્મતત્ત્વને નજર સામે રાખો. વૃત્તિની શુદ્ધિ કરો, ભાવની વૃદ્ધિ કરો.
૧૬. પ્રભુ સચરાચર છે. આત્મવત્ સર્વભૂતેષુની ભાવના કેળવો.
૧૭. પ્રત્યેક વ્યક્તિ અને વસ્તુની ઊજળી બાજુ જુઓ. કોઈનાય કાજી ન થાઓ, કશાય ઉપર ઝટ અભિપ્રાય ન આપો, વાદવિવાદ ના કરો, પોતાનો આગ્રહ ન રાખો, બીજાઓમાં શુભ હેતુઓનું આરોપણ કરો, માનસિક અને સાર્વત્રિક ઉદારતા જીવનમાં પ્રગટાવો, ખૂબ પ્રેમભાવ કેળવો, પ્રકૃતિનું રૂપાંતર કરવાનું છે, તે લક્ષમાં રાખીને પ્રકૃતિવશ ન થતાં કર્મોની ઉપરવટ વર્તો. ફળની આસક્તિ છોડો. પોતાને થતા અન્યાયો-આવી પડતાં દુઃખો-આદિનું મૂળ પોતામાં જ છે એમ દૃઢાવો, ગુરુમાં પ્રેમભક્તિભાવ દૃઢતર કર્યા કરો. અભીપ્સા, ઈન્કાર અને સમર્પણનો ત્રિવેણીસંગમ ઉદ્ભવવાવો, સદાય પ્રસન્નતા પ્રવર્તાવો, કૃપા અને પુરુષાર્થના યુગલને જીવનમાં ઉતારો, પ્રત્યેક કર્મના આદિ, મધ્ય અને અંતમાં પ્રભુની સ્મૃતિ પ્રગટાવો, મન નિઃસ્પંદ કરો, રાગદ્વેષ નિર્મૂળ કરવાની જાગૃતિ રાખો, થયેલા આધ્યાત્મિક અનુભવો પ્રત્યક્ષ રોજિંદા વહેવારમાં જીવતા કરો, ક્યાંયે કશામાંથી ભાગવાનું ના હોય, યદચ્છા જે આવી મળે તે પ્રભુપ્રસાદી ગણીને તેને વધાવી લો. ક્યાંય કોઈની સરખામણી ના કરો, અનુકૂળ પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિ એ મનની ભ્રમણા છે, જીવનસાધના સારુ સર્વ કંઈ સાનુકૂળ જ હોય છે, પ્રભુમય-તેના મૂક યંત્ર-થવાની જ બસ એક ઉત્તેજના હવે જીવનમાં રાખો.
૧૮. કર્મમાં, કર્મનું મહત્ત્વ નથી, પરંતુ જીવનના ભાવનું સતત એકધારું, જીવતું ચિંતન રહ્યા કરે એ સવિશેષપણે મહત્ત્વનું છે. તેવો જીવતો અભ્યાસ કર્મ કરતી પળે કેળવવો. - શ્રીમોટા

॥ हरिःॐ ॥

पूज्य श्रीमोटाना ज्ञपवनी महत्पनी तवारीष

जन्म : ता. ४-८-१८८८, भादरवा वद योथ, संवत १८५४
स्थल : सावली, जि. वडोदरा, नाम : यूनिलाल,
माता : सूरजबा, पिता : आशाराम, अटक : भावसार.

१८१६ : पितानुं अवसान.

१८०५ थी १८१८ : तूटक अभ्यास-साथे आकरी मजूरी.

१८१८ : मेट्रिक पास.

१८१८-२०: वडोदरा कोलेजमां.

ता. ६-४-१८२१: कोलेज त्याग.

१८२१ : गूजरात विद्यापीठ.

१८२१ : विद्यापीठनो त्याग. हरिजन सेवानो आरंभ.

१८२२ : ईङ्गुना रोगथी कंटाणीने गरुडेश्वरनी लेषड उपरथी आत्महत्यानो
प्रयास, देवी बयाव, 'हरिःॐ' जपथी रोग मटाडवानो सङ्ग प्रयोग.

१८२३ : 'तुज यरखे' तथा 'मनने'नी रचना.

१८२३ : वसंतपंचमीओ पू. श्रीबाणयोगीज द्वारा दीक्षा. श्रीकेशवानंद धूडीवाणा
दादानां दर्शने - सांठिषेड गया. रात्रे स्मशानमां साधना अने दिवसभर
प्रभुप्रीत्यर्थे हरिजन सेवा.

१८२६ : लग्न-हस्तमेणाप वभते समाधिनो अनुभव.

१८२७ : हरिजन आश्रम, ओदालमां सर्पदंश-परिणामे 'हरिःॐ' जप अण्ड
थयो.

१८२८ : 'तुज यरखे' नी प्रथम आवृत्तिनुं प्रकाशन.

१८२८ : पहेली छिमालय यात्रा.

१८२८ : साकोरीना पू. श्रीउपासनी बाभानुं नडियादमां आगमन, अेमना आदेश
मुजब साकोरी जवुं-त्यां मणभूत्रनी पथारीमां सात दिवस.

१८३० : मननी नीरवतानो साक्षात्कार.

१८३० थी 'उर दरमियान साबरमती, वीसापुर, नासिक अने यरवडा जेलमां.
हेतु-देशसेवानो नडि, साधनानो. सभत परिश्रम अने लाठीभार दरमियान
प्रभुस्मरण-मौन. विद्यार्थीओने समजववा वीसापुर जेलमां सरण
भाषामां श्रीमद् भगवद्गीतानुं विवरण लप्युं-'जवनगीता'

१८३४ : सगुण ब्रह्मनो साक्षात्कार.

૧૯૩૪થી ૧૯૩૯ દરમિયાન હિમાલયમાં અઘોરી બાવા પાસે જવાનું બન્યું, ધુંવાધારના ધોધની પાછળની ગુફામાં સાધના. ચૈત્ર માસમાં ૨૧ છાણાંની ૨૧ ધૂણી ધખાવી નર્મદાકિનારે ખુલ્લામાં શિલા ઉપર નગ્ન બેસીને સાધના, શીરડીના સાંઈબાબાનું પ્રત્યક્ષ દર્શન-આદેશ-સાધનાના અંતિમ તબક્કાનું માર્ગદર્શન.

૧૯૩૯ : તા. ૨૯-૩-૧૯૩૯ : રામનવમી, સંવત : ૧૯૯૫ કાશીમાં નિર્ગુણ બ્રહ્મનો સાક્ષાત્કાર. હરિજન સેવક સંઘમાંથી રાજનામું. 'મનને'ની પ્રથમ આવૃત્તિનું પ્રકાશન.

૧૯૪૦ : (તા. ૯-૯-૧૯૪૦) વિમાનમાર્ગે અમદાવાદથી કરાંચી જવાનો ગૂઢ હુકમ.

૧૯૪૧ : માતાનું અવસાન.

૧૯૪૨ : હરિજન સેવક સંઘમાંથી છૂટા થયેલા, છતાં હરિજન કન્યાછાત્રાલય માટે મુંબઈમાં ફાળો ઉઘરાવ્યો. બે વખત સખત પોલીસમાર-દેહાતીત અવસ્થાના પુરાવા.

૧૯૪૩ : ૨૪, ફેબ્રુઆરીમાં ગાંધીજીના પેશાબના ઝેરી જંતુઓનું પોતાના પેશાબમાં દર્શન. નૈમિત્તિક તાદાત્મ્યનો અનુભવ.

૧૯૪૫ : હિમાલયની યાત્રા-અદ્ભુત અનુભવો.

૧૯૪૬ : હરિજન આશ્રમ, અમદાવાદ મીરાંકુટિરમાં મૌનએકાંતનો આરંભ.

૧૯૫૦ : દક્ષિણ ભારતના કુંભકોણમ્માં કાવેરી નદીને કિનારે હરિ: ઝં આશ્રમની સ્થાપના.

૧૯૫૪થી સુરતના કુરુક્ષેત્રમાં એક ઓરડીમાં મૌનએકાંતનો આરંભ.

૧૯૫૫ : (તા. ૨૯-૫-૧૯૫૫) નડિયાદ, શેઠી નદીને કિનારે હરિ: ઝં આશ્રમની સ્થાપના.

૧૯૫૬ : (તા. ૨૩-૪-૧૯૫૬) સુરત, કુરુક્ષેત્રમાં હરિ: ઝં આશ્રમની સ્થાપના.

૧૯૬૨થી ૧૯૭૫ : શરીરના અનેક રોગો-સતત પ્રવાસ સાથે ૩૬ અધ્યાત્મ-અનુભવ ગ્રંથોનું લેખન-પ્રકાશન.

૧૯૭૬ : ફાજલપુર-મહીનદીના કિનારે શ્રી રમણભાઈ અમીનના ફાર્મ હાઉસમાં તા. ૨૩-૭-૧૯૭૬ના રોજ માત્ર છ જણની હાજરીમાં આનંદપૂર્વક દેહત્યાગ. પોતાનું 'ઈંટ-ચૂનાનું સ્મારક ન કરવાનો આદેશ' અને આ નિમિત્તે મળેલી રકમનો ઉપયોગ દૂર ગુજરાતનાં પછાત ગામોમાં પ્રાથમિક શાળાના ઓરડાઓ બંધાવવાના લોકફાળામાં કરવાની સૂચના.

॥ હરિ: ઝં ॥

॥ હરિ:ૐ ॥

આરતી

ૐ શરણચરણ લેજો, પ્રભુ શરણચરણ લેજો,
પતિત ઉગારી લેજો (૨) કર ગ્રહી ઉર લેજો. ...ૐ શરણ.

મનવાણીના ભાવો, કર્મ વિષે ઊતરો, પ્રભુ (૨)
મન, વાણી ને દિલને (૨) કૃપાથી એક કરો. ...ૐ શરણ.

સર્વ મળેલાં સાથે, દિલ સદ્ભાવ ઊગો, પ્રભુ (૨)
છો અપમાન થયાં હો (૨) ત્યાંયે ભાવ બઢો. ...ૐ શરણ.

નિમ્ન પ્રકારની વૃત્તિ, ઊર્ધ્વગમન કરવા, પ્રભુ (૨)
પ્રભુકૃપાથી મથાજો (૨) ચરણશરણ ગ્રહવા. ...ૐ શરણ.

મનના સકળ વિચારો, પ્રાણતણી વૃત્તિ, પ્રભુ (૨)
બુદ્ધિતણી સૌ શંકા (૨) ચરણકમળ ગળજો. ...ૐ શરણ.

જેવા દિલ હોઈએ પ્રભુ, તેવા દેખાવા, પ્રભુ (૨)
મતિ મુજ ખુલ્લી રે'જો (૨) સ્પષ્ટ જ પરખાવા. ...ૐ શરણ.

દિલમાં કંઈક ભર્યું હો, તે થકી બીજું ઊલટું, પ્રભુ (૨)
કદી પણ મુજથી ન બનજો (૨) એવી મતિ દેજો. ...ૐ શરણ.

જ્યાં જ્યાં ગુણ ને ભાવ, દિલ ત્યાં મુજ ઠરજો, પ્રભુ (૨)
ગુણ ને ભાવની ભક્તિ (૨) દિલ મુજ સંચરજો. ...ૐ શરણ.

મન, મતિ, પ્રાણ પ્રભુ ! તુજ ભાવ થકી ગળજો, પ્રભુ (૨)
દિલમાં તુજ ભક્તિની (૨) છોળો ઊછળજો. ...ૐ શરણ.

-શ્રીમોટા

१. मनने (पद्य)
 २. तुल्य यरझे (पद्य)
 ३. हृदयपोकार (पद्य)
 ४. जीवनपगले (पद्य)
 ५. श्रीगंगायरझे (पद्य)
 ६. केशवयरझकमणे (पद्य)
 ७. कर्मगाथा (पद्य)
 ८. प्रशामप्रवाप (पद्य)
 ९. पुनित प्रेमगाथा (पद्य)
 १०. जीवनसंग्राम (पत्रो)
 ११. जीवनसंदेश (पत्रो)
 १२. जीवनपाथेय (पत्रो)
 १३. AT THY LOTUS FEET
 ('तुल्य यरझे'नो अनुवाद)
 १४. जीवनप्रेरणा (पत्रो)
 १५. TO THE MIND
 ('मनने'नो अनुवाद)
 १६. जीवनपगरुण (पत्रो)
 १७. जीवनपगधी (पत्रो)
 १८. जीवनमंडाण (पत्रो)
 १९. जीवनसोपान (पत्रो)
 २०. जीवनप्रवेश (पत्रो)
 २१. जीवनगीता (गद्य-पद्य)
२२. जीवनपोकार (पत्रो)
 २३. आर्तपोकार (प्रार्थना)
 २४. हरिजन संतो (गद्य-पद्य)
 २५. Life's Struggle
 ('जीवनसंग्राम'नो अनुवाद)
 २६. जीवनमंथन (पत्रो)
 २७. जीवनसंगोधन (पत्रो)
 २८. नर्मदापद्य (पद्य)
 २९. जीवनदर्शन (पत्रो)
 ३०. जीवनपराग (सारसंयय)
 ३१. अलयासीने (पद्य)
 ३२. जिज्ञासा (पद्य)
 ३३. जीवन अनुभव गीत (पद्य)
 ३४. जीवनअलक (पद्य)
 ३५. जीवनलहरि (पद्य)
 ३६. जीवनस्मरण (पद्य)
 ३७. श्रद्धा (पद्य)
 ३८. भाव (पद्य)
 ३९. जीवनरसायण (पद्य)
 ४०. निमित्त (पद्य)
 ४१. रागद्वेष (पद्य)
 ४२. जीवनआल्लाह (पद्य)
 ४३. जीवनतप (पद्य)
४४. जीवनसौरभ (पद्य)
 ४५. जीवनस्मरण साधना (पद्य)
 ४६. जीवनरंगत (पद्य)
 ४७. जीवनमथाभाषण (पद्य)
 ४८. कृपा (पद्य)
 ४९. स्वार्थ (पद्य)
 ५०. श्रीसिद्धगुरु (पद्य)
 ५१. जीवनकथनी (पद्य)
 ५२. प्रेम (पद्य)
 ५३. जीवनस्यंदन (पद्य)
 ५४. मोक्ष (पद्य)
 ५५. गुणविमर्श (पद्य)
 ५६. जीवनपगदंडी (पद्य)
 ५७. जीवनकैडी (पद्य)
 ५८. जीवनयज्ञतर (पद्य)
 ५९. जीवनधजतर (पद्य)
 ६०. लावकशिका (पद्य)
 ६१. लावरेणु (पद्य)
 ६२. लावज्योति (पद्य)
 ६३. लावपुष्प (पद्य)
 ६४. लावलर्षा (पद्य)
 ६५. जीवनप्रवाद (पद्य)
 ६६. जीवनप्रभात (पद्य)
६७. कर्मउपासना (पद्य)
 ६८. मौनओकांतनी डेडीओ (प्रवचन)
 ६९. मौनमंदिरनुं हरिद्वार (प्रवचन)
 ७०. मौनमंदिरनो मर्म (प्रवचन)
 ७१. मौनमंदिरमां प्रभु (प्रवचन)
 ७२. मौनमंदिरमां प्राणप्रतिष्ठा (प्रवचन)
 ७३. शेष-विशेष (सत्संग)
 ७४. जन्म-पुनर्जन्म (सत्संग)
 ७५. तद्दुप-सर्वरुप (सत्संग)
 ७६. अत्रता-ओकात्रता (सत्संग)
 ७७. श्रोत्रज्योड (सत्संग)
 ७८. अन्वय-समन्वय (सत्संग)
 ७९. ब्रह्मब्रह्म (सत्संग)
 ८०. अक्रीडरुण-समीकरुण (सत्संग)
 ८१. पगले पगले प्रकाश (पत्रो)
 ८२. केन्सरनी सामे (पत्रो)
 ८३. धननो योग
 ८४. मुक्तात्मानो प्रेमस्पर्श (पत्रो)
 ८५. संतहृदय (पत्रो)
 ८६. समय साथे समाधान (पत्रो)
 आ उपरांत उपरनां पुस्तकीमांशी
 थयेलां १५ संकलनो.

શરીરની જરૂર

શરીરને કોઈ જાતની તકલીફ ન પડે તેની તો ઘણી ઘણી કાળજી રાખજો. ‘તમે અમોને દેવના દીધેલાં છો.’ માટે કૃપા કરીને શરીરની જાળવણી પૂરેપૂરી રાખવાની છે. અમારે શરીરને અમર રાખવું નથી, પણ જે હેતુ માટે મળ્યા છીએ તે હેતુનું જ્ઞાન જગાડવાને માટે શરીર જરૂરનું છે. તેથી તમારે હરિસ્મરણ ઘણું ઘણું કરવાની જરૂર છે, પણ તમે પોતે પૂરેપૂરા ચેતીને પ્રેમભક્તિપૂર્વક એકધારું નામસ્મરણ કરતાં નથી. તે કંઈ ઓછા ખેદની વાત નથી.

-શ્રીમોટા

‘કેન્સરની સામે’, પાંચમી આવૃત્તિ, પૃ. ૧૫

કેન્સરની સામે